

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

- 4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
- 5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- 6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

- 7 Suunnitelman laatijat
- 8 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

Terveydenhuoltolain 11 §:n mukaan kunnan on päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Lisäksi lain 12 § edellyttää, että kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Asiakirja koostuu kolmesta osasta. Ensimmäinen osa kuvaa väestön hyvinvointiin vaikuttavia rakenteellisia tekijöitä Kankaanpäässä, kuntalaisten hyvinvoinnin lähtökohtia ja nykytilaa sekä kaupungin toimintaa sen edistämiseksi päättyvällä valtuustokaudella 2017–2021. Toinen osa sisältää suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi valtuustokaudella 2021–2025. Sen lähtökohtina ovat kaupunkistrategia, väestön hyvinvoinnin tilaa kuvaava tilastotieto sekä kuntalaisten ja toimijoiden näkemykset. Kolmas osa on hyvinvointikertomuksen valtuustokäsittely.

Kankaanpään kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ”Kankaanpää 2025” -kaupunkistrategian 6.3.2017 pitämässään kokouksessa ja kaupunginstrategian mukaan ”Äly, taide ja hyvinvointi asuvat meillä”. Kuntalaisten hyvinvointi on nostettu keskeiseksi painopistealueeksi siten myös strategiassa, ja strategiassa on määritelty myös tarkemmin asukkaisen hyvinvoinnin tavoitteet.

Laaja hyvinvointikertomus on laadittu käyttäen Kuntaliiton toimittamaa sähköistä hyvinvointikertomusohjelmaa, jonka tiedot pohjautuvat valtakunnallisiin tietokantoihin. Tässä hyvinvointikertomuksessa on esitetty Sotkanetistä (kohta 2) saadut tulokset toimintavuosien 2018–2020 ajalta, jotka pohjautuvat vuonna 2023 käyttöön otettavaan HYTE kertoimeen. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen. Sotkanetin indikaattoreihin on valittu vertailuksi kaikki Satakunnan hyvinvointialueen kunnat ka (keskiarvo) vertailuna Kankaanpäähän.

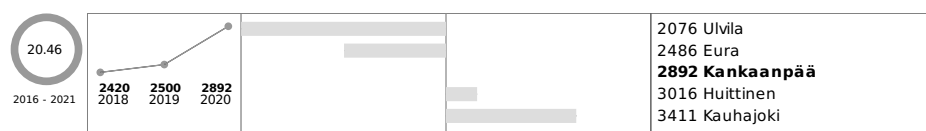
Lisäksi on hyödynnetty TEA viisarin tuloksia jotka kuvaavat terveydenedistämistä eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

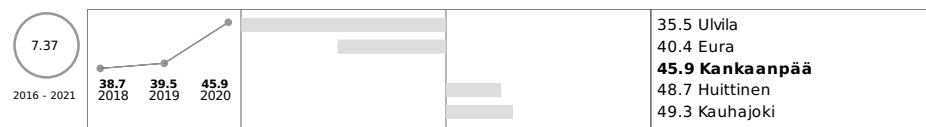
TALOUS JA ELINVOIMA

Tulot

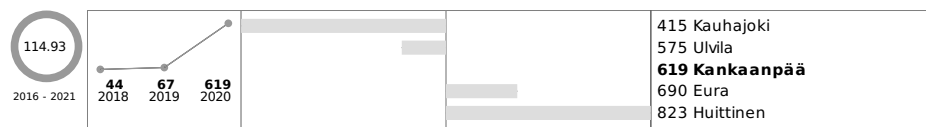
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

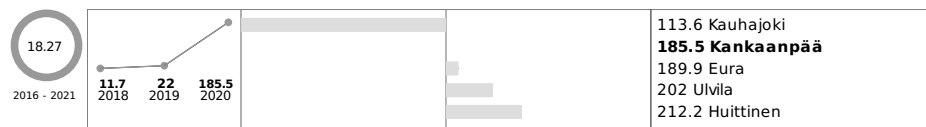
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

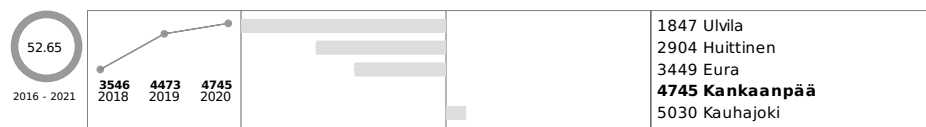
Vuosikate, euroa / asukas

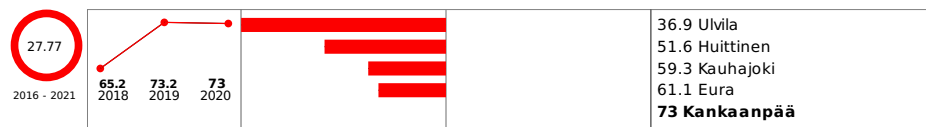
Vuosikate, % poistoista

Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

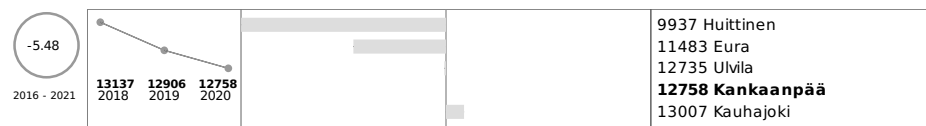

Verotulot, euroa / asukas

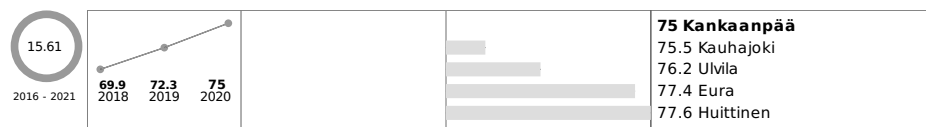

Väestö

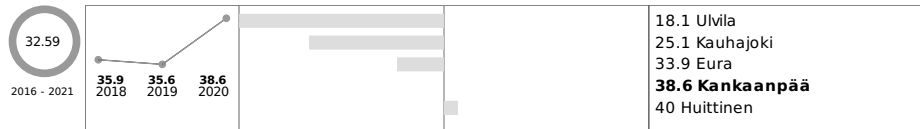
Väestö 31.12.

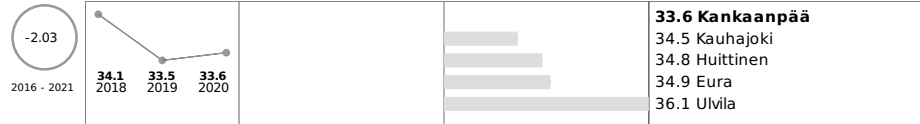
Huoltosuhte, demografinen

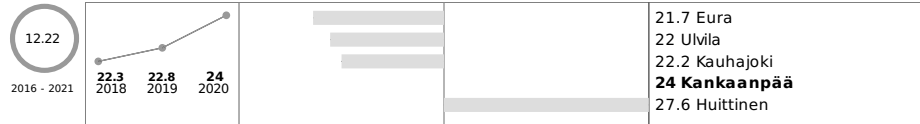
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

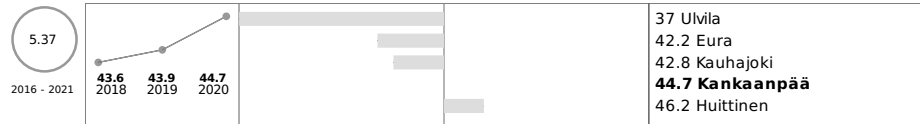
Lapsiperheet, % perheistä

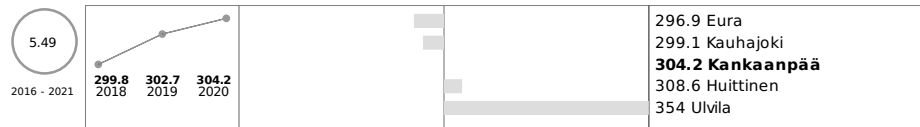
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

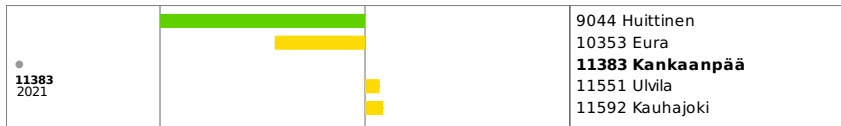
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

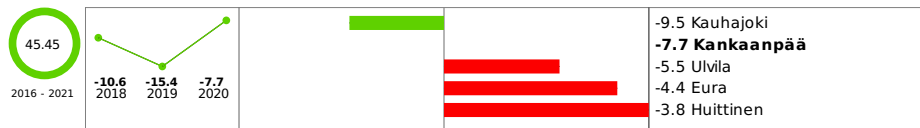
Koulutustasomittain

Väestöennuste 2030

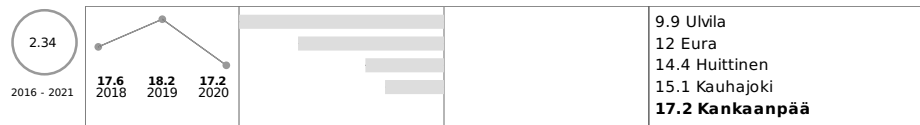

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

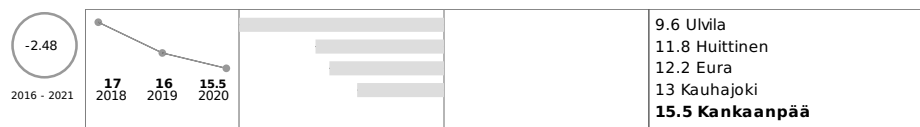

Elinvoima

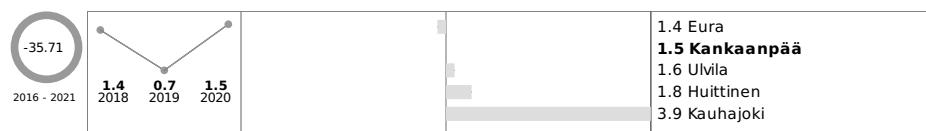
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

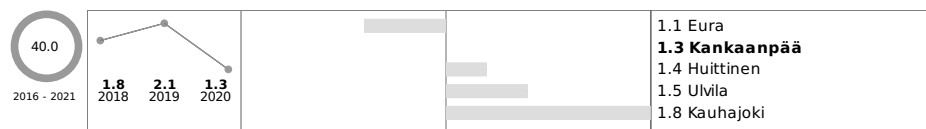
Lasten pienituloisuusaste

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

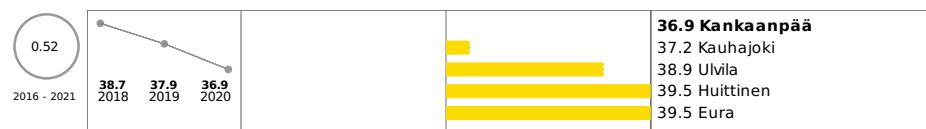
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Työlliset, % väestöstä (vuosi 2019 ennakkotieto)

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Talous

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä kokonaisuutena yhteenlaskettu käyttötalouden nettomeno eli toimintakate allittui 1,80 milj. euroa toteutumaprosentin ollessa 97,4 %. Verotuloarvio allittui 1,06 milj. euroa toteutumaprosentin ollessa 97,4 % ja valtionosuustuloarvio ylittyi 2,70 milj. euroa toteutumaprosentin ollessa 109,3 %. Korkomenoarvio allittui 0,06 milj. euroa.

Vuosikate oli + 6,75 milj. euroa ja poistot - 3,70 milj. euroa. Tilikauden tulokseksi muodostui + 3,05 milj. euroa ja tilikauden ylijäämäksi + 3,05 milj. euroa. Edellisten tilikausien yhteenlasketut alijäämät ovat yhteensä - 3,63 milj. euroa. Näin ollen yhteenlaskettu alijäämä taseessa on tilivuoden 2020 lopussa - 0,57 milj. euroa. Vuoden 2021 alusta Honkajoen kunta liittyi Kankaanpäähän. Honkajoen vuoden 2020 tilinpäätöksessä jäi katettavaa alijäämää - 1,52 milj. euroa. Alijäämää on siis katettavana yhteensä - 2,09 milj. euroa. Vuoden 2021 talousarvio on laadittu ylijäämäiseksi ja arvon mukaan alijäämää pystytään kattamaan vuoden 2021 aikana.

Talouden tunnusluvut ovat olleet huolestuttavia. Tuloveroprosentti on korkea (21,75 vuoden 2020 alusta lukien), omavaraisuusaste alhainen (18,9 %), suhteellinen velkaantuneisuus korkea (79,0 %) ja lainamäärä korkea (6.174 €/as). Vuoden 2019 lopussa laadittu ja taloussuunnitelmaan sisältyvä talouden sopeuttamisohjelman täytäntöönpano on vielä osittain kesken ja tasapainottomistomioita tullaan tarvitsemaan yhä tulevina vuosina.

Väestö

Kankaanpään asukasluku on 11.166 (31.12.2020). Väkiluvun muutos oli edellisestä vuodesta - 1,2 % eli asukasluku alentui 135:llä. Kankaanpään kaupunkiin 1.1.2021 liittyneen Honkajoen kunnan asukasluku oli 1.598 (31.12.2020).

Merkittävin väestörakenteen muutos Suomessa ja koko Euroopassa on väestörakenteen vanheneminen. Eläkeikäisten osuus väestöstä kasvaa voimakkaasti samaan aikaan kun työikäinen väestö vähenee. Lasten ja nuorten osuudet pienenevät ja syntyvyys laskee. Kuntakohtaisessa väestötarkastelussa kokonaismäärän muutoksen lisäksi olennaista on väestön ikärakenne. Tämä vaikuttaa merkittävästi palvelujen kysyntään ja tarpeeseen. Vuodelle 2027 Tilastokeskuksen laatiman väestöennusteen mukaan Kankaanpään väkiluku edelleen alenee yli 600:lla ja huoltosuhde kasvaa yli 15 %-yksiköllä. Eliniän kasvaessa yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa lukumääräisesti ja etenkin suhteellisesti. Suurin väestön vähenemä on 15 - 64-vuotiaiden ryhmässä. Tämä heijastuu suoraan huoltosuhteeseen, jonka ennustetaan nousevan yli 80 %:n.

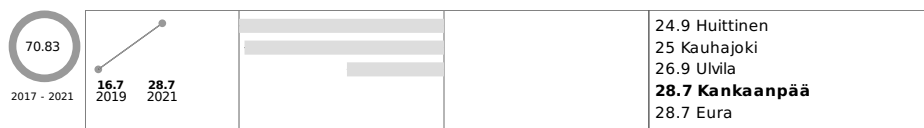
Työllisyys

Työllisyystilanne on heikentynyt. Työttömyysaste oli vuoden 2020 lopussa 13,7% kun se vastaavaan ajankohtaan vuonna 2019 oli 11,6 %. Vuoden 2020 lopussa (suluissa vuotta aiemmin) Kankaanpäässä työttömien määrä oli 687 (592) ja avoimien työpaikkojen määrä 70 (53).

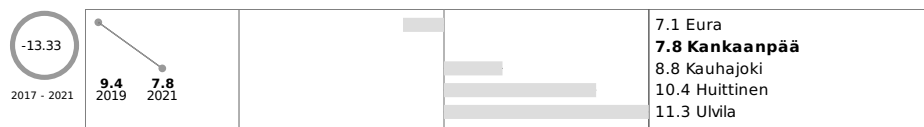
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Kokee terveydentilansa keskin kertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

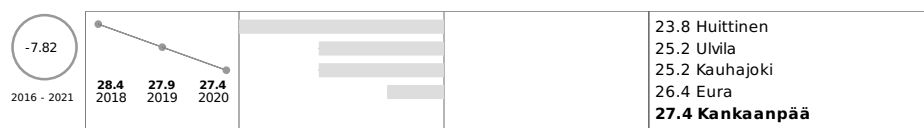

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

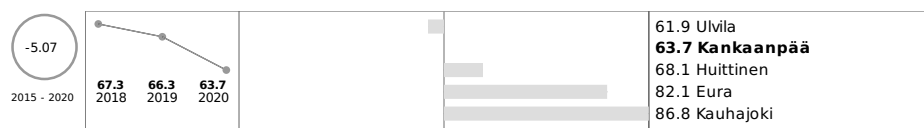
Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

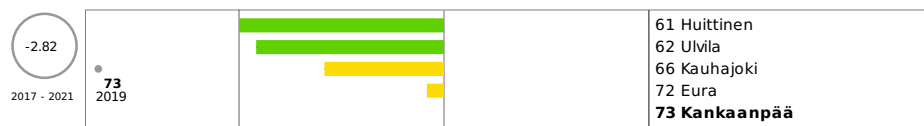
Päivähoito

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

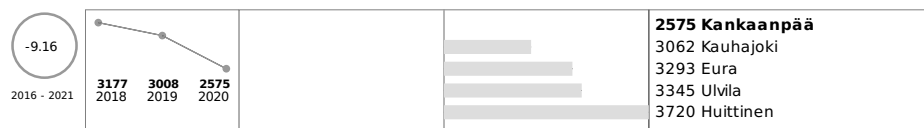
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiaista

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa toimintaa on tarkastelukaudella järjestetty kysynnän ja resurssien mukaisesti, toiminta on ollut tasalaatuista ja taloudellista. Henkilöstöä on käytetty joustavasti ja tehokkaasti. Pohjois-satakunnan VASU 2017 -hanke toteutettiin seutukunnallisena Opetushallituksen rahoituksella ja varhaiskasvatussuunnitelmat laadittiin kunnittain hankkeen tuella. Varhaiskasvatussuunnitelma 2017 otettiin käyttöön 1.8.2017. Varhaiskasvatuksessa on tehty 5-vuotiaiden KEHU-arviointi kaikille päiväkodeissa oleville 5-vuotiaille lapsille ja kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille on laadittu henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma sekä esiopetuksessa oleville esiopetussuunnitelma. Erityistä tukea tarvitseville lapsille on laadittu henkilökohtainen Lapsen kasvun ja tuen suunnitelma. Varhaiskasvatuksen palveluseteli otettiin käyttöön 1.8.2017. Palvelusetelillä toimivia päiväkoteja on yhteensä kaksi. Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelmat on päivitetty ja eskarikahvilatoimintaa järjestetty. Varhaiskasvatuksen henkilöstöä on koulutettu Lapset puheeksi -menetelmän käyttöön n. 30%. Lasten huoltajille on toteutettu asiakastytyväisyyskysely 2018, jonka perusteella 87,7% vastaajista oli kokonaisuudessaan tyytyväisiä lapsensa varhaiskasvatukseen. Perheiden tukimuotona on toiminut moniammatillinen PoSan kokoama lapsiperheteriimi. Opetushallitukselta saadun hankerahoituksen turvin on palkattu varhaiskasvatuksen perheohjaaja, joka aloitti työnsä 1.8.2019. Perheohjaus on ennaltaehkäisevää matalan kynnyksen luottamuksellista palvelua. Koronaepidemia on kertomuskauden lopulla vaikeuttanut varhaiskasvatuksen toimintaa, osa lapsista on ollut pois päiväkodeista ja koulutuksia on jouduttu perumaan. Hankerahoituksella on palkattu perheohjaajan lisäksi myös S2-ohjaaja, joka toimii varhaiskasvatuksessa erityisenä tukena maahanmuuttajalapsille.

Esiopetuksen oppilashuoltotyö on toteutunut suunnitelman mukaisesti, oppilashuollon ojausryhmä sekä yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti. Kaikista varhaiskasvatuksen yksiköistä sekä perhepäivähoidosta on valittu liikuntavastaava. Liikuntavastaavat muodostavat varhaiskasvatuksen liikuntatiimin, joka järjestää erilaisia liikuntatapahtumia lapsille ja henkilöstölle.

PoSan Perhepalvelut

Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut toimivat Posan alueella hyvin ja laadukkaasti. Lääkäritilanne on kuitenkin haastanut myös äitiys- ja lastenneuvolatyötä. Syntyvyys on jatkuvasti Posan alueella laskenut, mutta kesä- syksyllä 2021 on ollut nähtävissä myös pientä vauvabuumia, jonka on tulkittu liittyvän koronatilanteeseen. Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajien tehtävä koostuu pääasiassa yksilökäynneistä, eli lakisääteisistä terveystarkastuksista. Yhteisöllinen työ ja oppilashuoltoon liittyvä työ on myös merkittävä osa terveydenhoitajan tehtävää. Enenevässä määrin myös psykososiaalista tukea pyritään kohdentamaan nuorten osalta sinne, missä nuoret ovat. Yläkouluun ja opiskelijaterveydenhuollon terveydenhoitajat ovat kaikki syksyllä 2021 aloittaneet IPC-ohjaajakoulutuksen. IPC-ohjauksella on mahdollista varhaisessa vaiheessa tukea masennus- ja ahdistusoireista kärsiviä nuoria. Tällä on tavoitteena tukea nuoria oikea-aikaisesti ja vähentää painetta erikoissairaanhoidon.

Valtakunnallinen koronatilanne on näkynyt perhepalveluiden terveydenhoitajien työssä. Terveydenhoitajat ovat olleet merkittävänä apuna koronarokotusten toteuttamisessa ja syksyn 2021 aikana on organisoitu nopealla aikataululla myös 12-vuotta täyttäneiden koronarokotukset.

Posan perheneuvolassa toteutetaan alle kouluikäisten psykologiset tutkimukset sekä saa matalalla kynnyksellä kasvatukseen, vanhemmuuteen, sekä parisuhdehaasteisiin liittyvää ohjausta ja tukea. Ohjauskäynneille Posan alueella pääsee nopeasti. Psykologisiin tutkimuksiin on jonoa, joka on kasautunut haastavan psykologiresurssin vuoksi. Psykologitilanne on kuitenkin vuonna 2021 ollut hyvä, kun psykologien toimet ovat olleet pääasiassa täynnä. Jonoa onkin vuoden 2020-2021 aikana saatu purettua hyvän psykologiresurssin vuoksi ja tilanne on parantunut.

Lapsiperheiden sosiaalityön tiimi on vuonna 2021 kokenut uudistuksia. Henkilöstö on vaihtunut ja uusia työtapoja on otettu käyttöön. Organisaatiomuutoksen myötä on so-te yhteistyötä perhepalveluiden sisällä vahvistettu terveydenhoitajan osittaisella työpanoksella lapsiperheiden sosiaalityön tiimissä ja tämä on koettu hyväksi ratkaisuksi. Lastensuojeluilmoitukset ja sosiaalihuoltolain mukaiset hakemukset tulevat pääasiassa tiimin käsiteltäväksi Satakunnan sosiaalipäivystyksen kautta, joka hoitaakin Posan alueella ympärivuorokautisen sosiaalipäivystyksen. Tämä on koettu hyväksi, sillä ilmoitusten saapuessa tiimiin on välittömän avun tarve jo arvioitu. Tiimissä tartutaan tehokkaasti ja välittömästi ilmoituksiin aiheen vakavuuden edellyttämällä tavalla. Valtakunnallinen koronatilanne on näkynyt lastensuojeluilmoitusten määrän kasvuna. Päihteitä ensimmäistä kertaa kokeilevat nuoret on ohjattu Valomerkki-keskusteluun ensisijaisesti Tähteen tai lapsiperheiden sosiaalityön tiimin ohjaajille. Lasten ja perheiden tilanteisiin pystytään pääsääntöisesti vastaamaan sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla ja vain murto-osa uusista lastensuojeluilmoitusten perusteella tulleista vireilletuloista vaatii asiakkuutta lastensuojelupalveluissa.

Perhepalveluissa perustasolla on kehitetty onnistuneesti ja kehitetään edelleen aktiivisesti tehokkaampia yhteistyön muotoja neuvolan, terveydenhoidon, lapsiperheiden sosiaalityön ja perheneuvolan välillä valtakunnallisen perhekeskusmallin mukaisesti.

Lastensuojelu erityispalveluina on ollut haastavassa tilanteessa sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuuden ja rekrytointivaikeuksien vuoksi. Sosiaaliohjaaja- ja perheohjaajaresurssi on kuitenkin ollut hyvä ja henkilöstössä pysyvyyttä. Lastensuojelun asiakkuuksien määrä ei ole merkittävästi noussut, mutta asiakkaiden tilanteet ovat entistä haastavampia ja monimutkaisempia. Lastensuojelussa näkyy erityisesti nuorten koulunkäynnin haasteet, psyykkisten ongelmien kasautuminen ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon haasteet. Vuonna 2021 on laitossijoituksia enenevästi jouduttu tekemään lasten ja nuorten tilanteiden ratkaisemiseksi.

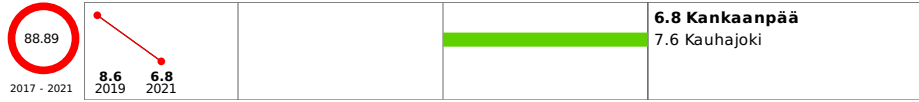
NUORET JA NUORET AIKUISET

Eiintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

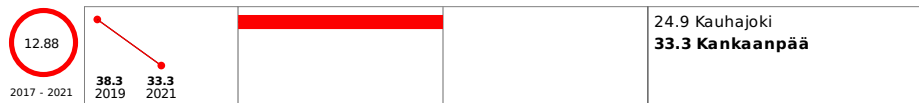
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

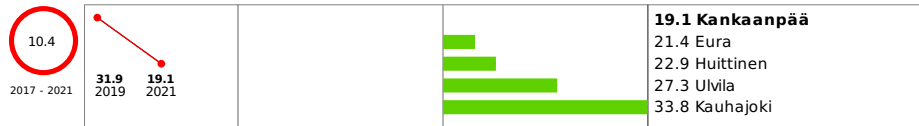
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ylipaino, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

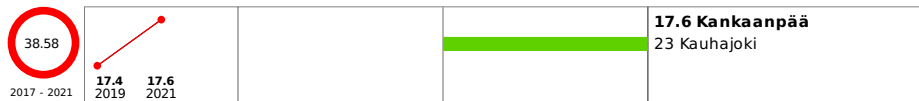
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

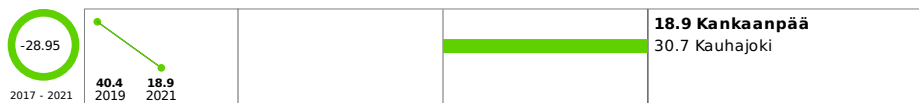
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

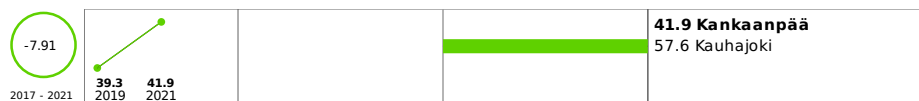
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei syö koululounasta päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

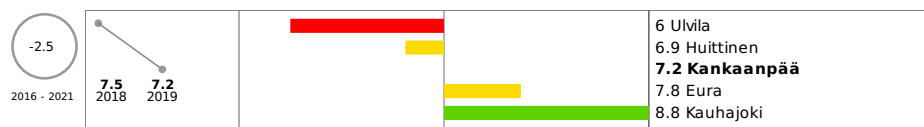
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

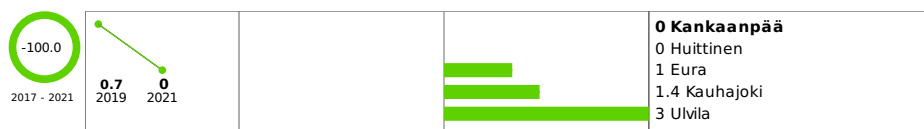
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

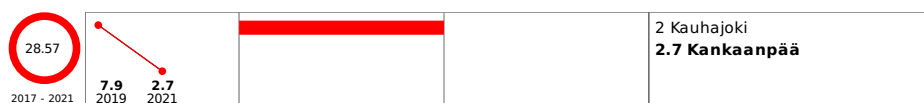

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avoimuuden asiakkaat, 18 - 20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Perusopetus ja toisen asteen koulutus

Varhaiskasvatus- ja opetuspalveluissa on toiminnan kehittämisessä ollut keskeistä valtion rahoittamat hankkeet. Hankkeiden koordinointiin on tarkastelukaudella panostettu enemmän ja tällä hetkellä Kankaanpään kaupungilla on erilaisia kasvatuksen ja opetuksen hankkeita runsaammin kuin koskaan ennen. Perusopetukseen on saatu ryhmien pienentämiseen valtionavustusta, jonka avulla on voitu muodostaa joustavammin opetusryhmiä. Liikkuva koulu -hankkeen avulla on lisätty ja monipuolistettu välituntiliikuntaa. Oppilashuollon toimivuus on jatkuvasti korostunut, tarkastelukaudella Kankaanpäässä on ollut kolme koulupsykologia, osa palveluista on kuitenkin rekrytointihaasteiden vuoksi jouduttu ostamaan. Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluita on myyty myös ympäristökunnille, tarkastelujaksona on saatu Kankaanpäähän myös vastuukuraattori. Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämiä muutoksia on vakiinnutettu koulujen toimintaan. Kankaanpään Yhteislyseolla ja Honkajoen lukiolla on yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma ja käytössään opiskelijapsykologi ja kuraattoripalvelut. Opetuspalveluiden laatukäsikirjan mukaisesti on arvioitu vuosittain rakenteellista ja toiminnallista laatua. Uusien opetuksen järjestämistä koskevien linjausten mukaisesti on integraatiota erilaisten oppijoiden välillä lisätty sekä vahvistettu yhteisöllisyyttä. Pohjanlinnan koulussa on kertomuskautena aloittanut ns. tukiluokka, jossa tavoitteena on runsaasti tukea vaativien oppilaiden opiskelu omalla paikkakunnalla. Kouluterveyskyselyissä ilmenneisiin huoliin mm. unesta, liikkumisesta, kiusaamisesta, vuorovaikutuksesta sekä huonoista ruokailutottumuksista liittyen on Pohjanlinnan koulussa järjestetty teemaluentoja ja hyvinvointiviikkoja sekä toteutettu yhteistyössä oppilaskunnan kanssa kiusaamiskysely. Myös koulupuolella on aloittanut hankerahoituksella keskustan alueen koulujen yhteinen perheohjaaja, jonka työ painottuu ennaltaehkäisevään oppilashuoltotyöhön. Syyslukukaudella 2020 aloitti toimintansa myös koulusosionomi, jonka työssä on keskeistä yksilötyön ohella verkostotyö oppilashuollon muiden toimijoiden ja kotien kanssa. Valtionrahoitusta on saatu koronapandemian aiheuttamiin vaikeuksiin sekä varhaiskasvatukseen, perusopetukseen että lukioonkin. Korona-aika etäopiskeluineen on kuitenkin ollut hyvin haastavaa koko kasvatuksen ja opetuksen sektorilla. Koronahankerahoituksella on kuitenkin pystytty järjestämään tukitoimia (resurssiopetus, koulunkäynninohjaajat, lisätunnit=jakotunnit kohdistuen mm. vieraskielisten oppilaiden tukemiseen).

Nuorisopalvelu

Nuorisolaki 1285/2016 8§ Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Toteuttaessaan 2 §:n tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan tulee 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Nuorisotoimen tehtävänä on nuorisopalveluiden tuottaminen, tukeminen ja kehittäminen sekä toiminta nuorten syrjäytyminen ehkäisemiseksi yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Erytysnuorisotyön tehtävänä on ehkäistä ja vähentää päihdeiden käyttöä vaikuttamalla saatavuuteen, tietoihin ja asenteisiin, käyttötapoihin sekä ongelmakäyttöä synnyttäviin olosuhteisiin ja sitä tukevaan kulttuuriin.

Raporttikaudella vuonna 2017 - 2018 marraskuuhun saakka oli kaupungin nuorisopalvelut. Tämän jälkeen joulukuussa nuorisopalveluihin liitettiin kulttuuripalvelut ja vapaa-aikasihteerin nimike muuttui kulttuuri- ja nuorisokoordinaattoriksi.

Vuoden 2019 loppuun asti toteutettiin nuorisopalveluiden perustoimintaa ja kehitettiin verkostoyhteistyötä eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Erytisesti koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä lähdeettiin kehittämään. Nuorisotilojen siirtämistä keskustaan lähdeettiin suunnittelemaan erityisesti nuorisovaltuuston aloitteesta, josta tehtiin myös aloite kaupunginhallitukselle.

Erittäin merkittävää oli, että helmikuussa 2019 vakainastettiin kahden etsivän nuorisotyöntekijän toimet.

Kankaanpää - LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021 - 2025

Nuorisotila on auki tiistaista torstaihin klo 14.00 – 20.00, jossa järjestetään erilaista vapaa-ajantoimintaa sekä teemapäiviä. Tiloja käyttävät myös aamupäivisin eläkeläisryhmät, viikonloppuisin yhdistykset ja lisäksi nuorisovaltuusto pitää kokouksiaan tilassa. Keväällä korona tilanteen vuoksi nuorisotilatoiminta muutettiin virtuaaliseksi eli perustettiin Discord palvelualusta. Siinä oli nuorten mahdollisuus keskustella, pelata ja muuten tavata virtuaalisesti toisiaan ja työntekijöitä. Nuorisotilan virtuaalinen toteutus jouduttiin toteuttamaan myös loppuvuodesta koronatilanteen vuoksi. Joka vuotinen luovan toiminnan leiri 7 – 10 vuotiaalle lapsille jouduttiin peruuttamaan koronan takia. 5 - 6-luokkalaiset oppilaat tekivät tutustumiskäynnit nuorisotilaan helmikuussa. Maaliskuussa järjestettiin Kangasmetsän koulun vanhempainyhdistyksen kanssa alakouluikäisten disko nuorisotilassa. Lisäksi järjestettiin teemapäiviä alkuvuodesta ja syksyllä nuorisotilassa. Syksyllä työntekijät aloittivat kokeiluna Höntsä-liikuntaryhmän pitämisen liikuntakeskuksessa 13 – 29-vuotiaille.

Nuorisotilassa ja tapahtumissa oli kävijöitä vuoden 2020 aikana 4220 osallistujaa.

Suunnitelma nuorisotilan/monitoimitalon siirtämisestä keskustaan keskeytettiin.

Lakisääteinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kokoontui säännöllisesti vuoden aikana ja ryhmään kuuluu edustajat nuorisotoimen lisäksi TE-toimistosta, Valtti-työpajalta, Seurakunnasta, Pohjanlinnan koulusta, Sataedusta ja Posasta.

V.2020 kevät- ja syyskaudella kokoontui Satakunnan nuorisotoimien sekä etsivän nuorisotyön esimiehet.

Nuorisotoimen edustus/edustajat ovat mukana säännöllisesti kokoontuvissa yhteistyöverkostoissa : Oppilashuollon ohjaustyöryhmä, Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työryhmä ja Ehkäisevän päihdetyön työryhmät. Lisäksi nuorisotyöntekijä toimii ehkäisevän päihdetyön yhteyshenkilönä Kankaanpäässä ja osallistui Selvimpäin Satakunnassa - hankkeeseen.

1.1.2021 Kankaanpään ja Honkajoen kuntaliitoksen myötä siirtyi vapaa-ajanohjaaja nuorisopalveluiden työntekijäksi sekä nuorisotilatoiminta.

Keväällä 2021 korona tilanteen jatkuessa nuorisotilat olivat suljettuna, jolloin toimintaa jouduttiin jatkamaan sosiaalisen median kautta. Muutamia nuoria tavattiin ulkoilun merkeissä.

Aloitettiin uudelleen suunnittelemaan nuorisotilan siirtämistä keskustaan ja tämä toteutui toukokuussa, jolloin uudeksi tilaksi saatiin Keltainen talo.

Kesäkuussa toteutettiin lasten- ja nuorten kesäleirit: 2 Jyllin leirikeskuksesta ja 1 nuorisotilalla.

Tiivistettiin koulu yhteistyötä entisestään kevään aikana mm. toteuttamalla koulusosionomin kanssa yhteisiä ryhmiä Pohjanlinnan koulun oppilaille. Lisäksi koulun kanssa suunniteltiin yhteistyön vuosikello. Myös poliisin ja sosiaalitoimen/lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö lisääntyi merkittävästi.

Etsivässä nuorisotyössä on kaksi yksilöohjaajaa, jotka toimivat Kankaanpään lisäksi viidessä lähikunnassa. Etsivään nuorisotyöhön haettiin OKM:n vuosittaista avustusta ja sitä saatiin 60.000 euroa. Yhteensä avustusta on saatu etsivään nuorisotyöhön tähän mennessä 661.000 euroa. Koulujen, TE-toimiston, Työpajan, aikuissosiaalityön, lastensuojelun, poliisin ja muiden eri verkostojen kanssa etsivä nuorisotyö teki yhteistyötä tiiviisti. Puolustusvoimien kutsuntoihin osallistuttiin, jonka mahdollistaa Aikalisä-koulutus. Henkilökohtaisten asiakastapaamisten kautta 15 – 29-vuotiaita asiakkaita oli vuoden aikana 77. Koronatilanteen vuoksi v.2020 etsivää nuorisotyötä tehtiin myös sosiaalisen median kautta. Myös etsivä nuorisotyö perusti Discord ym. muita alustoja. Etsivä nuorisotyö sai myös loppuvuodesta asiakkailleen lahjoituksina lahjakortteja eri yrityksiltä.

Kevätkausi 2021 osoitti, että myös etsivässä nuorisotyössä korona tilanne lisäsi selkeästi nuorten ja viranomaistahojen tekemiä yhteydenottoja. Asiakkuuksien määrä oli kaudella ....? Nuorten ongelmat ovat painottuneet erityisesti mielenterveys- ja päihdepuolelle, joka on lisännyt hoitoon ohjauksia. Näiden palveluiden tarve on selkeästi kasvanut sekä todettu työssä, että resurssit ovat riittämättömät tarpeeseen nähden. Korona tilanne on tuonut korostetusti näiden palveluiden hyödyn ja tarpeen esiin.

Asiakas tapaamiset ovat muuttuneet intensiivisemmiksi ja vievät enemmän aikaa 2020 vuoteen verraten.

Kevään 2021 aikana ensimmäistä kertaa toteutettiin 9-luokkalaisten tapaamiset etänä Teamsin kautta. Hävikkiruokajakajo, joka aloitettiin syksyllä 2020 jatkui keväällä, jolloin etsivä nuorisotyö sai myös toisen lahjoittaja tahon. Ruokakasseja jaetaan asiakkaille kerran kuukaudessa.

Stipendit jaettiin seutakunnan 9-luokkalaisille nuorille, jotka olivat petranneet opinnoissaan yhteensä 12 kappaletta.

Etsivän nuorisotyön valtionavustusta nuorisopalvelut sai 60.000 €.

PoSan perhepalvelut

Nuorten päihdekokeilujen osalta on käytössä ohjaus Valomerkki keskusteluun. Perustason nuorten päihde- ja mielenterveyspalveluita on kehitetty ja kehitys jatkuu edelleen. Tähdessä on kesästä 2020 lähtien toiminut oma työntekijä, jolle on voinut ohjata psyykkisesti oireilevia nuoria, samoin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat kouluttautuvat IPC-ohjaajakoulutuksessa parhaillaan. Myös lastensuojelun perheohjaajat kouluttautuvat vastaamaan ahdistus - ja masennusoireilevien nuorten haasteisiin.

Lastensuojelun palvelut ovat korjaavia erityistason palveluita. Lastensuojelun asiakkuudet jakautuvat niin, että lastensuojelun asiakkaista sijoitettuna kotiin ulkopuolelle on noin 30%, jälkihuollon asiakkaita on noin 20% ja loput 50% avoimuuden asiakkaita.

Lastensuojelua toteutetaan yhteistyössä koulujen, oppilashuollon, terveydenhoidon ja lasten- ja nuorten psykiatristen palveluiden kanssa. Nuorten mielenterveydelliset ongelmat ovat lisääntyneet ja vaikeutuneet. Vanhemmuuden ja vanhempien omat haasteet näkyvät myös lastensuojelun asiakkaiden elämässä. Tukitoimia pyritään järjestämään ensisijaisesti omina palveluina mutta myös ostopalveluina tarpeen mukaan.

Hyvinvointi, liikunta ja elämäntavat nuoret ja nuoret aikuiset 2017-2021

Elämään tyytyväisyys

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammatillinen oppilaitos
	Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %	Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %	Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %
2017	28,6	15,6	37,2
2019	39,0	21,0	43,9
2021	27,4	29,1	40,0

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammatillinen oppilaitos
	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %
2017	15,5	23,5	13,3
2019	22,2	10,8	13,0
2021	22,2	15,3	13,5

Liikunnan määrä on lisääntynyt erityisesti perusopetuksessa. Lukiossa liikunnan määrä on parantunut vuoden 2019 tasosta. Ammatillisessa oppilaitoksessa liikunnan määrä on pysynyt tarkastelujaksolla samalla tasolla.

Ylipainoisuus, %

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammatillinen oppilaitos
	Ylipainoisuus, %	Ylipainoisuus, %	Ylipainoisuus, %
2006-2007	18,5	14,6	
2008-2009	14,1	14,7	29,7
2010-2011	23,8	20,6	25,8
2013	23,4	19,0	31,4
2017	30,7	17,8	29,5
2019	30,6	22,2	38,3
2021	29,4	23,3	33,3

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan Satakunnassa on koko maan ylipainoisimmat nuoret. Ylipainoisten nuorten osuus on huolestuttavasti kasvanut myös Kankaanpäässä tarkastelujakson aikana (taulukko).

Ei syö aamupalaa joka arkiamu, %

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammatillinen oppilaitos
	Ei syö aamupalaa joka arkiamu, %	Ei syö aamupalaa joka arkiamu, %	Ei syö aamupalaa joka arkiamu, %
2006-2007	38,9	26,0	
2008-2009	41,5	19,5	51,5
2010-2011	44,5	20,6	58,8
2013	45,3	24,6	57,6
2017	40,6	28,7	55,6
2019	47,8	31,4	57,7
2021	45,6	28,2	46,6

Ruokailutottumuksissa aamupalan jättää väliin noin 45% perusopetuksen ja ammatillisen koulun opiskelijoista.

Ei syö koululounasta päivittäin, %

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammatillinen oppilaitos
	Ei syö koululounasta päivittäin, %	Ei syö koululounasta päivittäin, %	Ei syö koululounasta päivittäin, %
2010-2011	31,0	22,8	41,9
2013	33,0	28,7	31,8
2017	32,5	18,4	26,6
2019	20,1	26,5	40,4
2021	22,5	19,1	18,9

Koululounasta ei syö päivittäin noin 20% kolalaisista. Tilanne on kuitenkin mennyt parempaan suuntaan tarkastelujakson aikana. Erityisesti viimeisen kahden vuoden aikana on tapahtunut kehitystä.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammatillinen oppilaitos
	Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %	Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %	Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %
2006-2007	11,4	8,4	
2008-2009	12,2	9,6	16,5
2010-2011	14,3	10,8	19,9
2013	15,8	11,5	23,6
2017	18,9	10,3	12,7
2019	18,2	18,8	17,4
2021	28,7	22,5	17,6

Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee perusopetuksen oppilaista 28,7% joka selkeästi nousut viimeisen kahden vuoden aikana. Lukiossa nousua on tapahtunut noin 4% ja ammatillisessa oppilaitoskeskessä tilanne on säilynyt samanlaisena.

Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	
	Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %	Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %	Ko
2017	35,1	17,8	
2019	26,0	20,0	
2021	43,8	33,3	

Kankaanpää - LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021 - 2025

Vapaa-ajan viettomahdollisuuksiin peruoituksen ja ammatillisen oppilaitoksen oppilaista lähes puolet kokevat, että alueella järjestetään heille kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa. Lukion oppilasta joka 1/3 osa on tyytyväisiä vapaa-ajan viettomahdollisuuksiin.

Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammat
	Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %
2019	72,3	79,4	
2021	73,1	80,0	

Omatoimisesti liikuntaa säännöllisesti harrastavien määrä on hivenen noussut seurantajakson aikana.

TYÖIKÄISET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

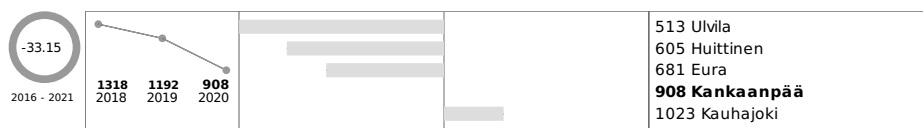

Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Työikäiset PoSa

Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä tuottaa työikäisten palvelut, jotka pitävät sisällään aikuissosiaalityön ja pitkäaikaistyöttömien palvelut. Aikuissosiaalityössä annetaan sosiaaliohjausta sekä vastataan taloudellisen toimeentulon palveluista. Lisäksi aikuissosiaalityön osa-alue vastaa sosiaalihuoltolain mukaisten ilmoitusten lainmukaisesta käsittelystä. Sosiaalihuoltolain mukaiset ilmoitukset täysi-ikäisten osalta ovat tulleet lainsäädäntöön vuonna 2015 ja sen kautta eri viranomaisilla ja yksityishenkilöillä on ollut mahdollisuus tehdä huoli-ilmoitus asiakkaasta ja näin on varsin mittavasti toimittu. Valtakunnallisesti niin sanottuja aikuisten huoli-ilmoituksia tehdään osittain jopa määrällisesti enemmän kuin lastensuojeluilmoituksia. PoSa vastaa näiden ilmoitusten prosesseista lain vaatimien määräaikaisten puitteissa. Aikuissosiaalityön sosiaaliohjausta on tarjottu PoSassa laajasti kaikkien paikkakuntien osalta ilman ajanvarausta ja vastaanotot ovat olleet hyvin käytössä. Näin asiakkaita on voitu palvella matalalla kynnyksellä ja etupainotteisesti ja tämä ohjaus on vähentänyt myös toimeentulotuen tarvetta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakijamäärät ovat olleet nousussa perustoimeentulotuen Kela-siirron jälkeen, joka on johtunut esimerkiksi asiakkaiden taitamattomuudesta hoitaa raha-asioita, kun tuki maksetaan asiakkaan omalle tilille.

PoSa:n mielenterveys- ja päihdepalvelukeskus Tähti siirtyi organisaatiouudistuksen johdosta 1.9.2020 alkaen Terveyspalveluiden tulosalueen vastuulle. Tähti tarjoaa matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluita asiakkaille. Yhteistyö eri sektoreiden kanssa on lisääntynyt verkostojen ja sidosryhmien yhteisten asiakkaiden toimesta. Tähdessä toimivat psykologi ja psykiatriset sairaanhoitajat pitivät vastaanottoa. Vastaanottotyönä tarjottiin myös pariterapiaa. Etäpalveluina oli käytössä vastaanottotoiminta puhelinvastaanottoina.

Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori aloitti elokuussa 2020. PoSa:n alueella koettiin toimen perustaminen tarpeelliseksi, jotta sen myötä pystytään paremmin auttamaan kaikkia ikäryhmiä koko toiminta-alueella. Ehkäisevällä päihdetyöllä haluttiin vähentää ja ennaltaehkäistä päihdeistä johtuvia haittoja kaiken ikäisillä ihmisillä. Ehkäisevään päihdetyöhön kuuluivat alkoholi, tupakka, nuuska, huumeet ja muut päihtymiseen tarkoitetut aineet. Myös rahapeli riippuvuus kuului tehtäväkenttään. Koordinaattorin tehtäviin kuului koordinoita ehkäisevään päihdetyöhön liittyviä työryhmiä, varhaisen puuttumisen malleja ja päihdehaittoja ehkäisevien tapahtumien suunnittelua ja toteutusta.

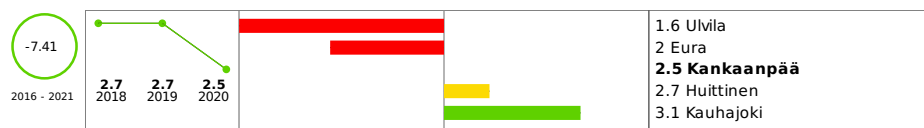
Päihdeasiakkaiden määrä on lisääntynyt ja entistä moninaisempia ongelmia hoidettiin. Lääkkeellisen päihdehoidon ja ajo-oikeustyön asiakkaita oli palveluiden piirissä. Korvaushoitoa toteutettiin ja neulanvaihtopiste toimi tarpeen mukaan. Päihdelääkärin palvelut jatkuivat. Päihdelääkärin palvelut ostettiin Addiktum Oy:ltä. Perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut hoidettiin oman virkalääkärin toimesta. Tiivistä yhteistyötä tehtiin myös Satasaairaan psykiatrian / MTK:n kanssa. Kuukausittain pidettiin psykiatrin konsultaatiomeetingit.

Pitkäaikaistyöttömien palveluissa tarjotaan kuntouttavan työtoiminnan palvelua, aktivointisuunnitelmien laadintaa moniviranomaisyhteistyönä, monialaista työvoiman palvelukeskustoimintaa ja tarvittaessa etuuksien laajempaa selvittelyä yhteistyössä terveydenhuollon kanssa. Työttömyys on alueella kohtuullisen korkeaa, koska alue edustaa syrjäseutua. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on kuitenkin laskenut vuodesta 2017 vuoteen 2021 (syyskuu 2017 9,3 % -> syyskuu 2021 7,6 %).

IKÄIHMISET

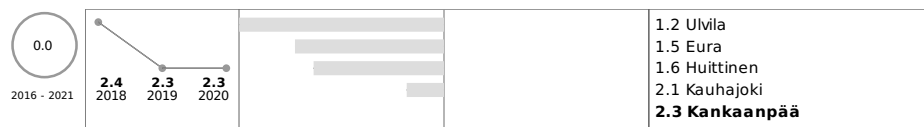
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ertyskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

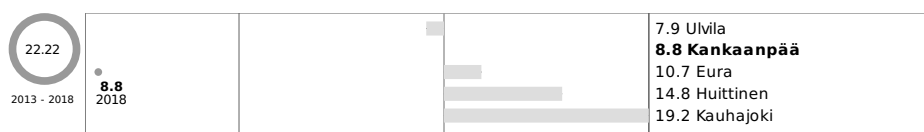
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

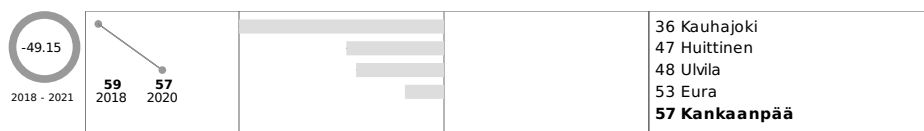

Sosiaali- ja terveydenhuolto

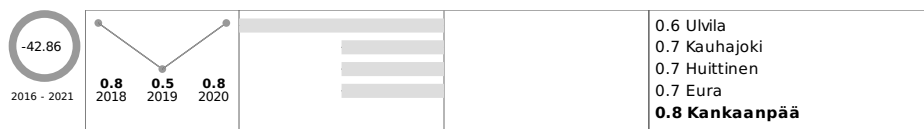
Säännöllisen kotihoiton piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (-2018)

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto)

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Posan ikäihmiset

Kuntien lakisääteisiin tehtäviin kuuluu peruspalveluilla ohjata ja tukea väestöä omatoimiseen ja itsenäiseen selviytymiseen sekä turvata tarpeenmukainen hoito ja huolenpito. Toiminnassa on painotettu kuntoutumisen tukemista sekä toimintakykyä ja asiakkaan omia voimavaroja tukevaa työtä kaikissa tulosyksiköissä. Henkilöstön jatkuva täydennyskoulutus varmistaa uuden tutkimustiedon hyödyntämisen käytännössä.

Kotiinkuntoutusyksiköt Kankaanpäässä ja Karviassa toimivat palvelun koko PoSan kuuden kunnan toiminta-alueen asiakkaita, molemmat yksiköt ovat olleet myös kankaanpäälaisten käytössä. Kotiinkuntoutusyksikköjen toiminta ja käyttö on ollut kasvavaa ja asiakasvaihto on nopeaa. Tapalan sairaalasta on voitu edelleen suhteellisen joustavasti kotiuttaa yksikköihin ne asiakkaat, joilla ei ole ollut enää tarvetta sairauden hoidolle ja tavoitteena edelleen kotona asuminen. Yksiköiden asiakkaiden asiakasprofiili on ollut moninainen ja jatkossa tarvitaan paikkamäärän ja henkilöstörakenteen mukaista profiloitua että toiminta on toiminta-ajatuksen mukaista. Pandemian johdosta lyhytaikaishoitoa jouduttiin osin vuotta tauottamaan.

Ikäihmistien palveluneuvontaa on keskitetty yhdelle palveluneuvojalle, joka ohjaa asiakkaita moninaisissa asioissa, asiakkaat ovat hiljalleen löytäneet palveluneuvonnan ja sen antaman avun. Palveluneuvonta ja -ohjaus on erittäin tärkeässä roolissa asiakkaan tarpeita ja oikeita, tarpeenmukaisia palvelutarvekokonaisuuksia suunniteltaessa. Palveluneuvonnasta ja palveluneuvojan palveluista tarvitaan edelleenkin lisää tiedottamista, tarve on ollut edelleen kasvava. Puhelimitse toteutetun palveluneuvonnan määrä lisääntyi Covid-19-pandemian johdosta. Palveluohjaus on vakiintunut kaikkien työntekijöiden toimintatavaksi kotihoidossa. Vastuuhoitaja nimetään asiakkaalle jos tarve on olemassa. Palvelutarpeen arviointi pystyttiin kiireellisissä tapauksissa tekemään 0-4 arkipäivän kuluessa, kiireettömissä keskimäärin 6 arkipäivän kuluessa. Kotiin annettava palvelu on asiakkaan henkilökohtaista hoitoa ja hoivaa, ei kodinhoitoa.

Omaishoidon tuen piiriin otetaan ensisijaisesti ne henkilöt, joiden toimintakyky on alentunut niin, että he tarvitsevat kotona selviytyäkseen jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa. Arvioinnin perusteena on palveluohjaajan suorittama kotikäynti, toimintakykymittaukset sekä mahdolliset asiantuntijalausunnat ja hoitotiedot. Omaishoidon tukea myönnetään yhtenäisin kriteerein koko toiminta-alueella harkinnanvaraisena tukena. Palveluseteli ja sijaisomaishoitosopimukset ovat käytössä omaishoitajan lakisääteisen vapaan järjestämismallina vuorohoidon lisäksi.

Kotihoidossa optimointi- ja mobiilijärjestelmä on käytössä toiminta-alueella. Kotihoito on aloitettu suunnitelman mukaisesti myös yöhoitona. Käyntejä yöllä tehdään suunnitelmallisesti sekä turvapalveluhälytyksien perusteella. Asiakkaiden palvelutarve on lisääntynyt eli asiakas tarvitsee useita käyntejä vuorokauden aikana. Palvelut kohdentuvat edelleen ensisijaisesti paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville ikäihmisille ja pitkäaikaissairaille, sekä tukipalveluiden osalta päivätoiminta- ja kylvetyspalveluihin. Ateria- ja turvapalveluita välitetään asiakkaille palveluita tuottavien toimijoiden kautta. Siivous- ja asiointipalveluita on ohjattu hankkimaan

yksityisiltä palveluntuottajilta. Kotihoidossa ikäihmisille on pystytty turvaamaan ensisijaiset palvelut lain määräämissä aikarajoissa, mutta nuorempien ikäluokkien tarvitsemia palveluita ei ole ollut edelleenkään mahdollista antaa automaattisesti tarpeen vaatimassa laajuudessa. Kotihoidon asiakaskunta kuitenkin laajenee nuorempiin asiakkaisiin koko ajan enemmän.

Palveluseteli on käytössä omaishoidon lomapäivien lisäksi säännöllisessä ja tilapäisessä kotihoidossa sekä asiointipalvelussa. Palveluntuottajat voivat ilmoittautua palvelusetelijärjestelmän kautta tuottajiksi.

Kuntouttava päivätoiminta tukee ikääntyvien kotona selviytymistä ja nopeuttaa asiakkaan kotiutumista sairaalahoidosta. Toiminnassa järjestetään toimintakykyä ylläpitävää ja kuntouttavaa toimintaa eri kohderyhmille. Päivätoimintajaksot ovat tavoitteellisia, määräaikaista ja arvioinnin kautta kriteerit täyttävälle asiakkaille laaditaan yksilöllinen kuntoutus- ja palvelusuunnitelma.

Kahden viimeisen kuluneen poikkeuksellisen vuoden aikana päivätoimintaa on jouduttu tauottamaan COVID-epidemian vuoksi.

Ympäri vuorokautisen asumispalvelun tavoitteena on antaa hoitoa niille ikäihmisille, jotka eivät enää selviydy kotiin annettavien palveluiden avulla, tarjoamalla heille pitkäaikaista hoitoa kuntouttavan työotteen mukaisesti. Palvelua tarjotaan ensisijaisesti tehostettuna palveluasumisena, tuettuna asumisena tai lyhytaikaishoitona kotona asumisen tueksi. Kaikissa yksiköissä on käytössä kuntoutumisen tukemisen menetelmät. Tehostetun palveluasumisen hoitohenkilöstömitoituksen lakisääteiset nostot alkoivat vuoden 2020 syksyllä, mitoituksen nostot jatkuvat vuoden 2024 huhtikuulle, jolloin mitoitus on oltava 0,7.

Tehostetun palveluasumisen paikkoja on ostettu yksityisiltä ja säätiöiden omistamilta tuottajilta määrärahojen ja tarpeen mukaisesti.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Eiintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Polislin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Polislin tietoon tulleet eräät liikenne rikokset / 1 000 asukasta

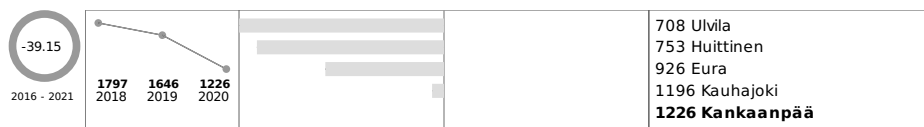

Polislin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset / 1 000 asukasta

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Liikunta

Kaupunki on panostanut kaupunkilaisten liikuntamahdollisuuksiin voimakkaasti kuluneella valtuustokaudella. Liikuntakeskuksen vanhan osan liikuntatilat, uimahalli ja urheilukenttä on peruskorjattu. Palloiluhallin peruskorjaushanke käynnistettiin kesällä 2021 ja tilat saadaan kaupunkilaisten käyttöön kesällä 2022. Hiihdon harrastusmahdollisuuksia on kehitetty ja ylläpidetty seuran ja kaupungin välisenä yhteistyönä ensilumeladun kunnossapidossa.

Lähiliikunta-alueita kaikkien kaupunkilaisten käyttöön on kehitetty liikuntakeskuksen alueella (skeittipuisto, ulkokuntosali, padel kenttä) sekä Rivieran uimarannalla (laitureiden hankinta 2kpl). Vesitomille on valmistumassa syksyn 2021 aikana uusi liikuntapuisto jossa on monipuoliset harrastusmahdollisuudet kesä- ja talvilajien harrastuksille. Honkajoki liitoksen myötä Honkajoelle rakennettiin syksyllä 2021 kuntorportaat.

Talvikauden ulkoliikuntapaikkojen (hiihtoladut, jääalueet) seurannassa kaupunki siirtyi reaaliaikaiseen kunnossapitojärjestelmään. Kunnossapitojärjestelmän käyttöönotossa tehtiin yhteistyötä Jämijärven kunnan kanssa erityisesti Hämeenkaan virkistysalueen osalta, jolloin saatiin koko Hämeenkaangas kunnossapitojärjestelmän piiriin. Parhampina kuukausina kunnossapitojärjestelmän sivuilla vieraili 25 000 ihmistä seuraamassa ulkoliikuntapaikkojen olosuhteita.

Liikuntatoimi järjestää säännöllisesti lasten uimakouluja, liikuntakerhoja ja tapahtumia lapsille ja nuorille. Kuntoutuskeskuksen kanssa on vuosittain tehty sopimus erityisryhmien uintiryhmien ohjauksista. Kankaanpäässä toimii yli 50 liikuntaseuraa, joita liikuntatoimi tukee antamalla vuoroja liikuntasaleista ja kentiltä. Vuosittain liikuntakeskuksessa ja ulkoalueilla liikkuu n. 200.000 henkeä.

Liikkuva koulu -hanketta jatkettiin harrastamisen suomen mallilla 2021. Harrastamisen Suomen mallin ensimmäinen vaihe toteutetaan 1.8.2021-30.6.2022 ja sen kohderyhmänä ovat perusopetuksen vuosiluokkien 1.-9. Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Lasten ja nuorten liikkuminen väheni koronapandemian aikana merkittävästi. Muutosta vaikuttavat selittävän erityisesti koulu- ja koulumatkaliikunnan vähentyminen. Nuorilla pandemia näyttää lisänneen liikkumisen polarisaatiota, eli nuorten jakautumista liikunnallisesti aktiivisiin ja vähän liikkuviin. Toimintarajoitteita kokevilla nuorilla liikkuminen vähentyi muita yleisemmin. Monet urheilijat harjoittelivat pandemian aikana normaalisti. Rajoitukset asettivat urheilijat kuitenkin eriarvoiseen asemaan. Erityisesti nuorten ja kokemattomien urheilijoiden tilanne osoittautui haastavaksi.

Fyysinen elinympäristö / Kaupungin rakennettu ympäristö

Terveellisen, turvallisen, viihtyisän ja ympäristöarvot huomioonottavan elinympäristön perustana on maankäytön suunnittelu ja tämän pohjalta laaditut rakennus-, katu- ja ympäristösuunnitelmat sekä hankkeiden suunnitelmallinen rakentaminen ja kunnossapito. Fyysisellä elinympäristöllä rakenteineen ja sen viihtyisyydellä on keskeinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin.

Kaupungin omistamat rakennukset ja toimitilat

Kaupungin toimitilasuunnitelman mukaisesti kaupungin toiminnan kannalta tarpeettomista kiinteistöistä on resurssien säästämiseksi luovuttu; kiinteistöt rakennuksineen on myyty ja huonokuntoiset rakennukset purettu. Tilojen käyttöaste on korkea. Tarkastelujaksolla on toteutettu Kirjaston, Liikuntakeskuksen (I-III) ja Tapalan peruspalvelukeskuksen (I ja II) peruskorjaus ja laajennushankkeet, Honkajoen yhteiskoulun uudisrakennus sekä lukuisia toimitilojen pienempiä korjaus- ja muutostöitä. Peruskorjaushankkeissa huomioidaan tilaratkaisujen lisäksi elinkaarikustannukset, energiatehokkuus, terveellinen sisäilma ja tilojen esteettömyys. Kaupungin omistamissa rakennuksissa on tehty systemaattisesti kuntoarvioita korjaustarpeiden selvittämiseksi sekä laajempia kuntotutkimuksia korjaussuunnittelun lähtötiedoiksi. Seurannalla, ennakoivalla kiinteistöhoidolla ja oikea-aikaisella korjaamisella pyritään vaurioriskien minimoointiin sekä käyttäjille terveellisiin ja turvallisiin tiloihin. Kaupungin tiloissa ilmenevien sisäilmaongelmien käsittelyä varten on kaupungilla monialainen sisäilmastotyöryhmä, joka kokoontuu tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään neljä kertaa vuodessa.

Liikenneturvallisuus ja kevyen liikenteen kulkumahdollisuuksien parantaminen

Kankaanpään liikenneturvallisuussuunnitelma laadittiin vuonna 2017 osana Pohjois-Satakunnan seudun liikenneturvallisuussuunnitelmaa Varsinais-Suomen Ely-keskuksen, kuntien, Liikenneturvan ja Poliisin yhteistyönä. Liikenneturvallisuustyötä on tämän jälkeen jatkettu monialaisten Kankaanpään liikenneturvallisuusryhmän koordinoimana. Pohjois-Satakunnan alueellinen liikenneturvallisuusryhmä on kokoontunut Ely-keskuksen koolle kutumana. LITU-ryhmät ovat kokoontuneet vuosittain 1-2 kertaa vuodessa. Varsinais-Suomen ely-keskuksen Viiden tähden liikenneturvallinen kuntakyselyssä 2021 Kankaanpää sai 4 tähteä (pisteluku 3,97) oli kyselyyn vastanneista 41 kunnasta 7 parhaan 4 tähden kunnan joukossa (keskiarvo 2,7) ja Satakunnan paras (keskiarvo 2,6 pistettä). Vuonna 2015 kaupungin vastaava tähtiluokitus oli 2 (pisteluku 2,4).

Kankaanpään asukasmäärän suhteutettu henkilövahinko-onnettomuuksien määrä on 2018-2020 ollut koko Suomeen verrattuna korkea. Vuosina 2017-2020 henkilövahinko-onnettomuuksien vuosittainen määrä on vaihdellut 11-17 (yhteensä 59); loukkaantuneita 13-23 (yhteensä 73) ja kuolleita 0-1 (yhteensä 2). Nuorten 18-20 vuotiaiden osuus heva-onnettomuustilastoissa on selvästi muita ikäluokkia suurempi. Vuoteen 2016 verrattuna (onnettomuuksia 27, loukkaantuneita 32, kuolleita 1) heva-onnettomuuksien määrä on tarkastelukaudella kuitenkin ollut selvästi alhaisempi. Riistaonnettomuuksia on ollut 38-74 vuodessa yhteensä 209.

Kevyen liikenteen turvallisuuden parantamiseen ja liikkumisen esteettömyyteen on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota sekä kaupungin rakennushankkeissa ja liikennejärjestelyissä että katusuunnittelussa ja -rakentamisessa. Liikenneturvallisuutta parantavia hankkeita on tarkastelujaksolla ollut useita. Uusia yhdistettyjä jalankulku-pyöräteitä on vuosina 2017-2021 rakennettu yhteensä noin 1,7 km: Alpin-, Ihanakallion-, Paasikiven-, Neuvoksen-, Kirkko- ja Veteraanikatu. Lisäksi on tehty liikenneturvallisuutta parantavia liittymäjärjestelyjä (Paasikivenkatu-Myllärintie /Kirkkokatu). Kaupungilla on yksi nopeusnäyttötaulu, jonka paikkaa vaihdellaan. Pyöräverkon ja kävelyn kehittämissuunnitelma laaditaan 2021-22.

Palveluiden saavutettavuus

Kaupungin palvelut on keskitetty kaupungin keskustaan ja Honkajoen taajamaan. Keskustassa palvelutarjonta on monipuolista ja palveluiden saavutettavuutta voidaan pitää sekä kevyen liikenteen että ajoneuvojen osalta hyvänä lyhyiden välimatkojen ansiosta. Liikenneväylät toimivat ilman ruuhkautumista ja paikoitusmahdollisuuksia palveluiden läheisyydessä on riittävästi saatavilla. Haja-asutusalueella palvelutarjonta on vähäistä. Kaupungin väestöstä valtaosa asuu kohtuullisen lähellä palveluita.

Viihtyisä ja virikkeellinen kaupunkiympäristö

Keskustaajaman alueella on hoidettuja puistoalueita yhteensä noin 27 hehtaaria. Lisäksi Kaupunkiympäristön viihtyisyyttä on pyritty edistämään katuvieraluiden, kaupunkipuistojen istutuksin ja yleisille alueille sijoitetuilla kukkaistutuslaatikoilla. Kaupunkipuistoista on kehittämiskohteena on viime valtuustokaudella ollut ydinkeskustan Leijonapuisto. Kaupunkilaisten ulkoilumahdollisuuksia on parannettu rakentamalla uusia polkuverkostoja ja laajentamalla valaistuja ulkoilureittejä (Harjuraitti ja Koonin leikkipuiston ympäristö).

Ympäristön virikkeellisyttä ja viihtyisyyttä lisäävät myös kaupunkiympäristöön sijoitetun Taidekehän taideteokset. Kaupungin rakennushankkeisiin liittyen on vuodesta 2016 alkaen prosenttitaidetehankkeina katutettu Taidekehän kokoelmaa osaksi Taiteen edistämiskeskuksen avustamana (Keskustan koulu 2016, Kaupunginkirjasto 2018 (sisätäide-teos), Tapalan peruspalvelukeskus 2020, Liikuntakeskus 2020-22) sekä yhteisötaiteena on toteutettu Keskustan koulun muuntamohanke ja jatkettu puumerkkitiilimuuria.

Koiraharrastajille toteutettiin keskusta-alueelle aidattu ja valaistu koirapuisto 2018 sekä kunnostettiin Ruokojärven rantaan vanhalle uimarannalle koirauimaranta 2019.

Leikkialueet

Kaupungin ylläpitovastuulla on 2017-2020 ollut yhteensä 23 leikkipuistoa ja 14 leikkialuetta päiväkotien ja koulujen yhteydessä. Honkajoen kuntaliitoksen jälkeen leikkipuistojen määrä on lisääntynyt kolmella. Perhepäivähoitajien suosiman Kooninpuiston leikkialueen välineet uusittiin ja 2020 alue valaistiin. Uusia leikkivälineitä on hankittu määrärahojen puitteissa ja vuonna 2021 on uusittu Honkajoen keskustaajaman leikkialueen välineet ja turva-alustat.

Kaupunki vastaa omistamiensa leikkivälineiden riittävästä huollosta ja kunnossapidosta sekä laitteiden säännöllisistä tarkastuksista. Välineiden, varusteiden ja putoamisalustojen kunto sekä muut turvallisuustekijät tarkistetaan alueen käyttömäärä huomioiden. Huonokuntoisten välineiden käyttö estetään ja ne kunnostetaan tai uusitaan. Uusien leikkikenttien turvallisuus huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa niiden sijoituksessa, turvallisissa kulkuyhteyksissä,

valaistuksessa ja välineiden valinnassa ja sijoittelussa. Leikkikentille sijoitetaan vain eurooppalaiset turvallisuusstandardit täyttäviä leikkivälineitä.

Leikkikentät ja leikkikenttävälineet ovat kuluttajaturvallisuuslainsäädännön soveltamisalaa kuuluvia palveluita ja tavaroita, joiden valvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes). Viranomaistarkastuksia ei tarkastelujaksolla ole ollut vaan tarkastukset on suoritettu omavalvontana.

Ilmanlaatu

Ilmanlaatua ei ole mitattu, mutta ilman laatua voidaan pitää hyvänä, eikä merkittävää saastuneisuutta ole tavattu. Ilman laadun osalta ongelmana on koettu lähinnä katujen pölyäminen, mikä on runsainta keväisin ennen kuin kadut on puhdistettu. Katupölyn esiintymistä on pyritty ehkäisemään mahdollisimman aikaisella katujen puhdistusharjauksella ja asianmukaisilla puhdistusmenetelmillä.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen

Kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on laadittu Kankaanpään ilmasto-ohjelma vuosille 2017-25 ja liitetty kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS 2017-25). Kaupungin ilmastotyötä koordinoi monialainen ilmastotyöryhmä. Kaupunki on ollut mukana myös SATAHIMA- kohti hiilineutraalia Satakuntaa - hankkeessa (2016-2018) ja Ilmastoviisas Satakunta -ILSA-hankkeessa (2018-2021) sekä Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia CANEMURE-hankkeessa. Vuonna 2021 on käynnistynyt Ympäristöministeriön avustama Kankaanpään ilmastojohtamisen kehittäminen -hanke, joka jatkuu vuoden 2022 marraskuun loppuun.

Kaupungin rakennusten peruskorjauskohteissa on energialähteinä lisätty uusiutuvan energian käyttöä mm. aurinkosähköä (Pohjanlinnan koulu, Yhteislyseo, Honkajoen yhteiskoulu) ja Keinojää Oy:n jäähallin kylmäkoneen hukkalämmön hyödyntäminen Liikuntakeskuksen uimahallin lämmityksessä sekä 2020 Kankaanpään keskusjätevedenpuhdistamon rakennuksen lämmitys puhdistetun jäteveden lämpöenergialla. Kaikki kaupungin omistamat toimitilarakennukset keskustan alueella on liitetty Vatajankoski Oy:n kaukolämpöverkoston. Honkajoen keskustaajaman alueella kaikki kaupungin omistamat toimitilarakennukset on liitetty Lämpö Rautjärvi Oy:n tai HonkaEnergy Oy:n kaukolämpöverkoston.

Kankaanpään kaupungin kasvihuonepäästöjen kokonaispäästöt vuonna 2018 olivat 116,6 kt CO₂e (10,2 t CO₂e/asukas), vähennystä vuoteen 2007 verrattuna oli 33 %.

Liikennemelu

Liikennemelua esiintyy pääliikenneväylien valtatie 23 ja kantatie 44 varrella, meluvyöhykkeet on merkitty osayleiskaavakarttaan.

Rakenteellisia meluntojunta toimenpiteitä ei ole tehty, Laviantielle kantatie 44 liikennemelua on pyritty vähentämään 60 km/h nopeusrajoituksella (välillä Asemakatu/Vuohiniityntien ja Tapalankatu). Kaavamääräyksissä melu on tarvittaessa huomioitu.

Kaupunkisuunnittelu

Kaupunkisuunnittelu on kaupungin maankäytön, rakennusten sijoituksen ja toimintojen suunnittelua. Se liittyy kaupungin kehittämiseen, suojeluun ja säilyttämiseen, ja suunnitelmilla pyritään sosiaalisii ja taloudellisiin päämääriin. Kaavoituksen ohella kaupunkisuunnittelussa on otettava huomioon myös ekologiset ja esteettiset seikat sekä rakennussuojelu.

Maankäytön suunnittelussa pyritään avoimuuteen. Hankkeista tiedotetaan jo suunnittelun käynnistyessä; jokaisesta kaavasta laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). Osallisille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun sen eri vaiheissa

KULTTUURI

Kulttuurihyvinvointi

Taiteen ja kulttuurin vaikutukset hyvinvointiin tunnustetaan yhä paremmin osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja kokonaisvaltaista hyvää elämää. Tästä ilmiöstä on alettu viime vuosina käyttää käsitettä kulttuurihyvinvointi. Kulttuurihyvinvointi tarkoittaa ihmisen yksilöllistä tai yhteisöllisesti jaettua kokemusta siitä, että taide ja kulttuuri lisäävät hyvinvointia. Kulttuurin hyvinvointia tukevat vaikutukset ulottuvat läpi koko ihmisen elämänkaaren ja ilmenevät jokaisen henkilökohtaisessa taide- ja kulttuurisuhteessa.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Yleiset kulttuuripalvelut

Toimintakaudella joulukuussa 2018 nuorisopalveluihin liitettiin kulttuuripalvelut ja vapaa-aikasihteerin nimike muuttui kulttuuri- ja nuorisokoordinaattoriksi.

V.2019 kulttuuripalveluihin saadun erillisen budjetin kautta pystyttiin toteuttamaan erilaisia tapahtumia ja konsertteja, sekä toteuttaa yhteistyössä eri tahojen kanssa kulttuuriin liittyviä tilaisuuksia. Myös yhteistyötahot laajenivat ja oli mahdollisuus osallistua myös Satakunnan alueen yhteisiin verkostoihin.

Vuosi 2020 oli erityisen poikkeuksellinen koronatilanteen vuoksi, joka vaikutti kokonaisuudessaan kaikkeen toimintaan. Tämän vuoksi tuli mietittäväksi erilaisia ja uusia toimintatapoja toiminnan järjestämiseksi. Lisäksi eri verkostoryhmien palaverit toteutettiin pääsääntöisesti etänä.

Toimittiin Harrastemessujen, Ramppikuumeen, Taidekevään, Hörhäisviikon ja ITe-taiteen suunnitteluryhmissä sekä muissa toimintaamme kuuluvissa nuoriso- ja kulttuuritoiminnan kehittämis- ja yhteistyötapaamisissa. Vuonna 2020 jouduimme järjestämään kaikki edellä olevat tapahtumat/tilaisuudet virtuaalisesti. Alkuvuodesta ehdittiin pitämään ennen Koronatilannetta vain 3 konserttia Kankaanpääsalissa.

Kevään 2021 korona tilanne ei helpottunut, jonka vuoksi tapahtumia toteutettiin edelleen virtuaalisesti. Etäyhteyksin oltiin mukana Satasairaalan Satakulttuuriahankkeessa, Satakuntaliiton kuntien kulttuurivastaavien työryhmässä/Kulttuuristrategia 2030, Taikusydän Satakunta - ja Kuntaliiton KULTTI-hankkeen kuntaverkostoissa.

Kankaanpään kaupunginmuseo

Kankaanpään kaupunginmuseo tuottaa kaupunkilaisille, seudun asukkaille ja matkailijoille museopalveluita. Pohjois-Satakunnan ainoaan museoammatillisesti

Kankaanpää - LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021 - 2025

hoidettuun Kankaanpään kaupunginmuseoon kuuluu vuoden 2021 kuntaliitoksen myötä myös Honkajoen kotiseutumuseo. Museon toimintaa on toteutettu tarkastelukaudella suunnitellusti, taloudelliset resurssit huomioiden.

Lakisääteistä valtionosuutta museo sai vuosittain kahden henkilötyövuoden verran. Museon pientä henkilöstöä on hyödynnetty museopalveluiden toteuttamisessa joustavasti ja tehokkaasti. Myös alan harjoittelijoita ja kuntouttavan työtoiminnan henkilöitä on työllistetty museolla. Museonäyttelyt ovat avoimia yleisölle talvisaikaan viikonvaihteisin ja kesäaikaan päivittäin, tietopalvelut ovat saatavilla arkisin ympäri vuoden.

Kankaanpään kaupunginmuseo kerää, säilyttää, tutkii ja pitää esillä kankaanpääläistä ja siihen oleellisesti liittyvää kulttuuri- ja taideperintöä. Museon toimintaa ohjaavat kansalliset ja kansainväliset lait ja säädökset, kuten museolaki ja museotyön eettiset säännöt. Museokokoelmat ovat osa yhteistä kulttuuriperintöä, jonka yhdenvertainen saavutettavuus vahvistaa alueen väestön ymmärrystä omiin kulttuurisiin juuriinsa, edistää sekä yhteisöllisyyttä että yksilön hyvinvointia. Museorakennus ei ole esteetön, joten saavutettavuus ei kaikille toteudu. Museon pääsymaksuja korotettiin ajanmukaiselle tasolle vuonna 2019 ja samaan aikaan tehtiin päätös kaikkien alle 18-vuotiaiden pääsystä ilmaiseksi museonäyttelyihin.

Museo vastaa useista kokoelmista. Museokokoelmia esitellään museon näyttelytiloissa ja kotiseutumuseon kokoelma on esillä Honkajoen kotiseutumuseossa. Kokoelma- ja tutkimustoiminnassa museo on mukana valtakunnallisessa TAKO-kokoelmayhteistyössä, jossa vastuualueina ovat kenkäteollisuus, vaateteollisuus ja taidekoulutus. Taidekokoelman teoksia on esillä myös kaupungin toimitiloissa sekä Taidekehä-kokonaisuutena kaupunkiympäristössä. Kuvataide osana elinympäristöä luo yhdenvertaisen mahdollisuuden kaikille taiteen kokemiseen ja ylläpitää osaltaan virikkeellisyttä ja miellyttävää kaupunkikuvaa. Julkinen taide vahvistaa Kankaanpään taidekaupunki-imagoa sekä edistää kaupungin pito- ja vetovoimaa.

Tarkasteltavan ajanjakson lopulla koronaviruspandemia vaikutti museon näyttely- ja tapahtumatoimintaan merkittävästi. Pandemiasta johtuvien suositusten ja rajoitusten vuoksi kävijämäärät romahtivat ajanjakson ensimmäiseen puoliskoon verrattuna. Vuosina 2020 ja 2021 museo joutui sulkemaan ovensa yleisöltä yhteensä kuukausien pituisiksi ajanjaksoiksi. Kävijämäärien elpyminen on ollut tilojen avautumisen myötä hidasta. Museon vuosittaiset yleisötilaisuudet piti jättää pandemian vuoksi toteuttamatta. Näyttelyopastusten kysyntä pysähtyi. Pandemian vuoksi etätyöskentely ja -sisällöt kuitenkin kehittyivät; museo tuotti digitaalisen esittelyn VIIVA-arkkitehtuurinäyttelystä.

Museo osallistui ajanjaksolla useisiin yhteistyöhankkeisiin, joissa kehitettiin museon omaa toimintaa, koulutettiin henkilöstöä ja luotiin yleisölle uusia sisältöjä. Merkittävimmät kehityshankkeet ajanjaksolla olivat julkisen taiteen hankkeet, joita ajanjaksolle kertyi neljä. Taidehankkeilla edistettiin kaupunkiympäristön laatua toteuttamalla julkisia taideteoksia kirjaston, liikuntakeskuksen ja Tapalan peruspalvelukeskuksen tiloihin ja ympäristöihin.

Kirjastopalvelut 2017-2021

Kirjasto toiminnallaan edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kirjaston asema kaikenikäisten kuntalaisten peruspalveluna perustuu kirjastotoiminnan monipuolisuuteen, maksuttomuuteen ja tilojen vapaaseen käyttöön. Toiminnallaan kirjasto auttaa ennaltaehkäisemään hyvinvointieroja ja syrjäytymistä ja ylläpitämään virikkeellistä elinympäristöä sekä luomaan hyvinvointia.

Kankaanpään kirjasto tuottaa kirjastopalveluja sekä yksin että yhdessä muiden Satakirjastojen kanssa. Yhteistyö näkyy mm. yhteisenä kirjastojärjestelmänä ja kirjastoaineiston kuljetuksena sekä yhteisinä toimintalinjauksina. Satakirjastot-kimppa otti käyttöön uuden kirjastojärjestelmä Auroran v. 2018, myös verkkokirjasto uudistui osaksi kansallista Finna-hakupalvelujen kokonaisuutta.

Yhteistoiminta-alue laajeni vuoden 2018 alusta alkaen, kun Porin kaupunginkirjaston maakuntakirjasto-status päättyi ja Turun kaupunginkirjastolle siirtyi sekä Varsinais-Suomen että Satakunnan kuntien kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä, mm. henkilöstön koulutukset.

Tarkastelukauden aikana kuntaan saatiin uusitut, viihtyisät ja toimivat kirjastotilat. Koko vuoden 2017 kirjasto toimi väistötiloissa Tuomi-Kengän tiloissa. Kangasmoisionkadun kirjastotilat peruskorjattiin ja laajennettiin, toiminta uusituissa tiloissa käynnistyi helmikuussa 2018. Myös henkilöstössä on tapahtunut muutoksia, kun pitkäaikainen kirjastotoimenjohtaja sekä lasten- ja nuorten kirjastotyöstä vastaava henkilö eläköityivät.

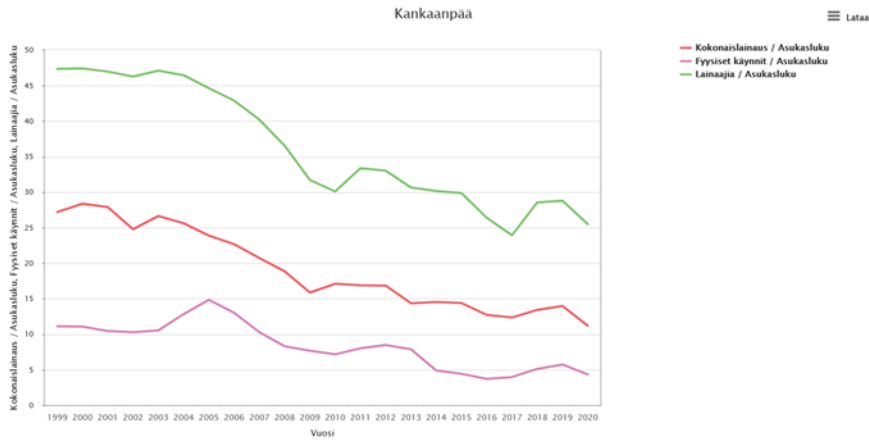
Vuoden 2016 kirjastolain määrittelemien lain tavoitteiden ja kirjaston tehtävien toteuttamisessa keskeisenä on palveluiden monipuolisuus, tasa-arvoisuus ja saavutettavuus. Uudet toimivat tilat antavat mahdollisuuksia näiden toteuttamiseen. Lisäksi mm. Kankaanpään pääkirjaston lehtisali avautuu nykyisin jo klo 9 alkaen, kirjaston näkyvyyttä on pyritty lisäämään monin keinoin, mm. jalkautamalla yleisön joukkoon pop up -kirjastona. Lajitteleva palautusautomaatti asennettiin kesällä 2020, se on antanut henkilöstölle lisää aikaa varsinaiselle sisältö- ja tietotyölle. Kankaanpään kirjastossa on toteutettu mm. kirjailijavierailuita, digi-aiheisia tai esim. musiikillisia teemapäiviä, satutunteja, kirjavinkkauksia aikuisille ja lapsille, nukketatteria, Lukukoira-vierailuja, kulttuurisia yhteistyötapahtumia. Valmisteilla ovat valtakunnallisestikin kaikkien kuntien tavoitteena oleva, lukemista edistävän koulujen ja kirjaston välinen yhteistyösopimus sekä yhteistyössä PoSan kanssa kirjaston kotipalvelu ikäihmisille.

Korona-aikana maaliskuusta 2020 alkaen kirjasto on ollut kokonaan suljettuna n. 2 kk ja aukioloa on toteutettu vaihdellen turvaohjein ja -järjestelyin tai varaa ja nouda -palvelun avulla. Tuona aikana kirjastojen merkitys ihmisille ja kirjastopalveluiden vaikuttavuus on huomattu laajemmin ja uudella tavalla. Korona-aikana Kankaanpään kirjastossa panostettiin paljon henkilöstön osaamisen kehittämiseen, erityisesti kirjaston digitukiosaamiseen. Digitalisoituvassa yhteiskunnassa tuen tarjoaminen sähköisten palveluiden ja laitteiden käyttämiseen on vaikuttava keino lisätä kuntalaisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä sitä kautta hyvinvointia. Lisäksi uutena toimintana on tuotettu verkkosisältöjä, mm. satu- ja kirjavinkkausvideoita. Kirjasto on aktiivisesti välittänyt tietoa erilaisista maksuttomista e-kirja-kampanjoista ja lukemista edistävistä virtuaalitapahtumista ja -sisällöistä.

Vuoden 2021 alusta kuntaliitoksen myötä Honkajoen kunnankirjastosta tuli Kankaanpään lähikirjasto. Toimintojen yhtenäistäminen sujui hyvin, taustalla jo vahva yhteistyö Satakirjastojen kimppatoiminnan kautta. Parhailaan on käynnissä sekä pääkirjaston että Honkajoen lähikirjaston omatoimikäytön kehittäminen, OKM:n on myöntänyt tarkoitukseen hankerahaa. Tavoitteena on näin lisätä kirjaston tilojen ja palveluiden käyttöä entisestään.

Kirjaston toimintaa kuvaavia avaintunnuslukuja sekä niiden muutokset vuosina 1999-2020.

Lähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot.

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Tässä hyvinvointikertomuksessa on hyödynnetty SOTKANetin HYTE kertoimen sekä TEA viisarin tuloksia, jotka näyttävät kunnan terveydenedistämistyön suunnan tällä hetkellä.

1. Terveyden edistämisen tulokset (SOTKANet)

Indikaattori on Sotkanet on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tietopalvelu, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tietoja vuodesta 1990 alkaen. Tiedot kuvaavat terveydenedistämistä eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

	HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341		HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340		Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5339		Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5338	
	2018	2020	2018	2020	2018	2020	2018	2020
yhhteensä								
Eura	8,8	10,4	55	38	61	26	49	50
Eurajoki	10,1	18,2	64	67	72	76	56	57
Harjavalta	5,5	18,6	35	68	23	87	46	49
Huittinen	8,9	16,5	56	60	64	73	48	48
Jämijärvi	10,5	18,2	66	67	84	86	48	48
Kankaanpää	8,6	18,1	54	66	62	84	47	49
Karvia	8,8	16,0	55	59	56	64	55	53
Kokemäki	7,0	17,3	44	64	42	78	45	49
Merikarvia	7,9	15,0	50	55	51	59	48	51
Nakkila	8,2	16,3	51	60	49	71	54	49
Pomarkku	7,9	13,3	50	49	42	50	57	48
Pori	11,0	17,0	69	62	87	79	51	46
Rauma	10,2	18,0	64	66	69	86	59	47
Siikainen	7,9	9,7	50	36	32	21	67	50
Säkylä	7,8	14,3	49	53	48	57	50	48
Ulvila	8,6	14,4	54	53	53	58	54	48

HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341

Kankaanpään tulos 18,1 / Satakunnan ka 16,06

- HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340

Kankaanpään tulos 66 / Satakunnan ka 59.

- Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0 - 100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta.

Prosessiindikaattorit

Kankaanpään tulos 84 / Satakunnan ka 66,1

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (14 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on".

Peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)

1. Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastus

- Indikaattori ilmaisee pistemäärän, joka on oppilasmäärällä painotettu prosenttiosuus kunnan kouluista, joissa tarkastus on tehty kolmen vuoden sisällä. Kunta tarkastaa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu-yhteisön hyvinvoinnin kolmen vuoden välein. Tarkastus todennetaan tarkastusraportilla.

	2018	2019	2020
Kankaanpää	100	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	88	91	91

2. Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa poissaolojen kokonaismäärä on tiedossa.

	2018	2019	2020
Kankaanpää	55	59	59
Satakunnan hyvinvointialue	66	82	82

3. Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa on käytössä pitkät liikuntavälitunnit.

	2018	2019	2020
Kankaanpää	61	20	20
Satakunnan hyvinvointialue	57	45	45

Kankaanpää - LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021 - 2025

4. Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta (2008, 2017) koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.

	2018	2019	2020
Kankaanpää	52	96	96
Satakunnan hyvinvointialue	74	81	81

Liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)

1. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi

	2018	2020
Kankaanpää	0	100
Satakunnan hyvinvointialue	43	56

2. Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous

	2018	2020
Kankaanpää	0	100
Satakunnan hyvinvointialue	57	50

3. Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille

	2018	2020
Kankaanpää	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	73	62

4. Vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

	2018	2020
Kankaanpää	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	73	75

5. Liikunnan edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä

	2018	2020
Kankaanpää	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	73	75

Kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)

1. Kuntalaisten elintapojen raportointi (liikuntaaktiivisuus) info ind. 5336

	2018	2020
Kankaanpää	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	78	78

2. Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavat mittarit info ind. 5331

	2018	2020
Kankaanpää	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	40	40

3. Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen info ind. 5330

- kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

	2018	2020
Kankaanpää	0	0
Satakunnan hyvinvointialue	40	40

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus info ind. 5333

	2018	2020
Kankaanpää	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	73	73

5. Asiakasraadit tai foorumit info ind. 5335

	2018	2020
Kankaanpää	100	100
Satakunnan hyvinvointialue	80	80

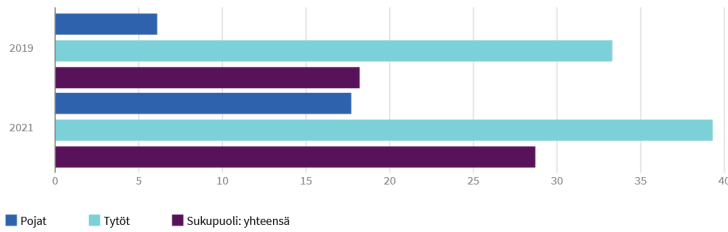
Tulosindikaattorit

Kankaanpään tulos 49 / Satakunnan ka 49,3

Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestössä. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana"

1. Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista (Kouluterveys-kysely)

Kankaanpää, Perusopetus 8. ja 9. lk

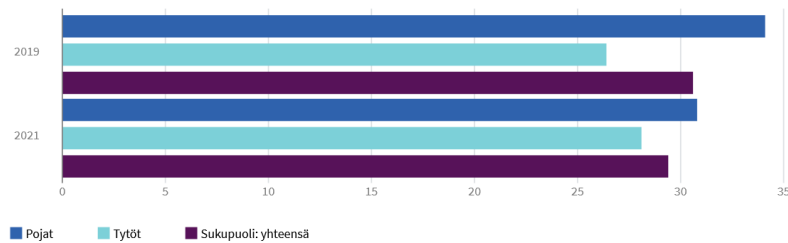

2. Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista (Kouluterveys-kysely)

Indikaattori: Ylipainoisuus, %

Indikaattori tuottaa tietoa ylipainoisten nuorten osuudesta (%).

Kankaanpää, Perusopetus 8. ja 9. lk

3. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä info ind. 3219 / Tutkinto-rekisteri (Tilastokeskus)

	2018	2020
Kankaanpää	7,5%	7,2%
Satakunnan hyvinvointialue	7,8%	8,0%

4. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (ind. 234)

- kahden viimeisimmän mittauksen välillä tapahtuneen muutoksen toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvien 25 - 64-vuotiaiden (viitehenkilö ja puoliso) pitkäaikaisasiakkaiden prosentiosuudessa vastaavanikäisestä väestöstä kalenterivuoden aikana.

	2018	2020
Kankaanpää	17%	37%
Satakuntakunnan hyvinvointialue	35%	45%

5. Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25—64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä info ind. 5307

- kahden viimeisimmän mittauksen välillä tapahtuneen muutoksen työkyvyttömyyseläkettä vuoden lopussa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden prosentiosuudessa vastaavanikäisestä väestöstä

	2018	2020
Kankaanpää	48%	47%
Satakunnan hyvinvointialue	54%	45%

6. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308

- 65 vuotta täyttäneiden potilaiden hoitojaksojen lukumäärässä kymmentä tuhatta vastaavan ikäistä asukasta kohti

	2018	2020
Kankaanpää	59	57
Satakunnan hyvinvointialue	56,6	51,4

2. Terveystilastamäsaktiivisuuden eli TEA viisarin tulokset Kankaanpäässä

Tiedot kuvaavat terveydenedistämisasiivoisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kaikki sektorit : Kankaanpää 2021

	Kankaanpää	Satakunnan hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	60	65	67
Kuntajohto	57	78	79
Perusopetus	73	67	66
Lukiokoulutus	68	67	66
Ammatillinen koulutus	..	67	63
Liikunta	61	68	72
Perusterveydenhuolto	42	55	63
Kulttuuri	30	48	59

Kuntajohdon terveydenedistämisasiivoisuuden osalta Kankaanpään kokonaistulos (57) on alahaisempi kuin vertailukohteissa.

Perusopetuksen (73) ja lukiokoulutuksen (68) terveyden edistämisen osalta Kankaanpään kokonaistulokset ovat perusopetuksessa hivenen paremmalla tasolla ja lukiokoulutuksessa samalla tasolla vertailukohteiden kanssa.

Liikunnan terveyden edistämisen osalta Kankaanpään kokonaistuloksessa (61) on vielä parannettavaa, sillä sekä koko maan tulos (72) että Satakunnan hyvinvointialueen (68) tulokset ovat selvästi paremmat. Liikunnan strategisen kehittämisen suhteen parannettavaa on erityisesti seuraavissa osa-alueissa: ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa (tulos 0), ohjelmien käsittely johtoryhmissä (tulos 0), liikunnan edistäminen strategioissa mm. Kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden seuranta ja arviointi (tulos 0), lasten liikkuminen varhaiskasvatuksessa (tulos 0), yhdenvertaisuuden tai sukupuolten tasa-arvon edistäminen (tulos 0), sekä pyöräteiden kunto (tulos 6).

Perusterveydenhuollon terveyden edistämisen osalta Kankaanpäässä on paljon parannettavaa, sillä kokonaistulos (42) on selvästi koko maan (57) sekä Satakunnan hyvinvointialueen (55) tulosta alahaisempi. Perusterveyden huollon strategisen kehittämisen suhteen parannettavaa on erityisesti seuraavissa osa-alueissa: sitoutuminen (tulos 12), osallisuus (tulos 17), seuranta ja tarveanalyysi (Raportointi ikäryhmittäin luottamushenkilöille/tulos 0, raportointi sukupuolittain luottamushenkilöille/tulos 0).

Kulttuurin terveyden edistämisen osalta Kankaanpäässä on paljon parannettavaa, sillä kokonaistulos (30) on selvästi koko maan (59) sekä Satakunnan hyvinvointialueen (48) tulosta alahaisempi. Kulttuurin strategisen kehittämisen suhteen parannettavaa on erityisesti seuraavissa osa-alueissa: ohjelmien käsittely johtoryhmissä (tulos 0), yhteistyörakenteet (tulos 0), työnjako ja yhteistyö (tulos 0), tilojen käyttövuorot (tulos 0), esittely johtoryhmälle (tulos 0), esittely luottamushenkilöille (tulos 0).

Painopistealueiden arviointi (Kulttuuri, liikunta, nuoristo)

Liikunta

Liikunta on kunnan peruspalvelu. Kunnat luovat edellytyksiä asukkaidensa liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmille, tukemalla liikunta- ja urheiluseurojen ja muiden kansalaisjärjestöjen toimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Toimintakauden (2017-2021) liikuntatoimessa toteutettiin urheilukentän, tenniskentän ja liikuntakeskuksen peruskorjaushankkeet. Hankkeet on viety suunnitelman mukaisesti päätökseen. Hankkeista palloiluhallin peruskorjaushanke on vielä kesken ja valmistuu suunnitelman mukaisesti kesällä 2022. Lisäksi alueella toteutettiin muutamia lähiliikuntapaikkahankkeita kuten, Rivieran laiturit, ulkokuntosali, skeittipuisto sekä padel kenttä. Myös Vesitomin liikuntapuistohanke ja Honkajoen kuntorappuset ovat valmistuneet syksyn 2021 aikana.

Hankkeiden yhteydessä on kehitetty myös liikuntatoimen asiakaspalvelua siirtämällä liikuntatilojen, -alueiden sekä ryhmien ilmoittautumiset ja varaukset sähköiseen asiakaspalvelu- ja varausjärjestelmään. Lisäksi ulkoista tiedottamista on kehitetty sijoittamalla INFO taulu liikuntakeskuksen sisääntuloväylän varrelle

Liikuntatoimen asiakasmäärät ovat säilyneet samansuuntaisina pl. koronapandemian aiheuttamat rajoitukset kokoontumisten ja tilojen käytön suhteen. Pandemiaan liittyen liikuntatoimi on kehittänyt toimintakauden aikana myös uusia palvelumuotoja asiakkaille mm. virtuaalisuuden kautta, joilla pyrittiin aktivoimaan ihmisiä ajasta ja paikasta riippumatta. Palaute uusien palveluiden käyttöönotosta on ollut positiivista ja palveluiden käyttöä tullaan jatkamaan myös ns. ”uuden normaalin” aikana.

Liikuntatoimen tilat ja alueet on pidetty avoimena ja toimintakuntoisina rajoitukset huomioiden seitsemänä päivänä viikossa. Kaikkia liikuntatiloja käyttävät ohjausryhmien lisäksi koulut, seurakuntat, eri yhteisöt sekä lähikuntien koulut. Erityisesti ulkoliikunta-alueiden (kuntoradat, ulkojää ja hiihtoladut, urheilukenttä, pesäpallostadion, harjoituskentät, ulkokuntosali) käyttö lisääntyi pandemian aikana.

Liikuntatoimessa työskenteli v. 2020 yksitoista vakinaista viran- ja toimenhaltijaa. Kaikkiaan palkatun henkilöstön työvuosia kertyi 9,9.

Kuntaliitokseen liittyen Honkajoki siirtyi Kankaanpäähän 1.1.2021 alkaen. Liikuntatoimen vastuulle siirtyi Honkalan liikuntatilat sekä liikunta-alueet. Liikuntatoimen henkilöstöresurssina Honkajoella työskentelee yksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja 30% työpanoksella, yksi kiinteistönhoitaja vastuualueenaan ulkoliikuntapaikat (10%) sekä yksi kiinteistönhoitaja vastuualueena Honkalan kiinteistö (10%).

Toimintavuosien aikana Kankaanpäässä järjestettiin useita valtakunnallisia kilpailuja sekä paikallisia tapahtumia.

- Naperoleiri 1.-4.8.2019 (3000 osallistujaa)
- Nuorten yleisurheilun SM kilpailut 9.-11.8.2019 (2500 osallistujaa)
- Vesisankarit, Vesi Disco, Hiihtolomatapahtuma/Pori, Haastepöytäilyt, kesäuimakoulu, erityisliikunta/kuntoutuskeskus, harrastemessut, syyslomaviikon tapahtumat, seurojen järjestämät kilpailut
- Liikuntatoimen järjestämissä liikuntaryhmissä käyntikertoja on ollut toimintavuosien aikana noin 55 000.

Lisäksi Kankaanpään Urheilijoiden hiihtojaosto on usean toimintavuoden aikana mahdollistanut yt. Kankaanpään kaupungin kanssa hiihdon aloituksen ”Älyladulla”.

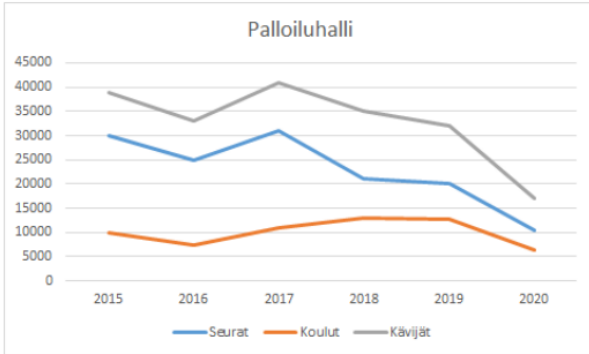
Vuonna 2021 seurattiin kierroskierroskurin avulla ladun viikoittaista käyttöä- kolmen ensimmäisen viikon aikana kirjattiin yhteensä 50 000 kierrosta.

Lähikuntien liikuntatoimien ja PoSan kanssa suunnittelu seutukunnallisesta liikuntapalveluketjun kehittäminen/toimeenpano on kesken johtuen haasteista eri hallinnon aloilla. Toiminnan ajatuksena on luoda malli ns. matalan kynnyksen liikuntaryhmistä, joihin voidaan ohjata asiakkaita mm. terveyskeskuksen kautta.

Yhteistyötä tehtiin alueen seurojen ja lähikuntien lisäksi mm. Porin Prikaatin, Kuntoutuskeskuksen ja Keinojään kanssa. Seuroille on järjestetty kerran vuodessa ns. seurafoorumi, jossa eri toimijat voivat kertoa ajankohtaisia asioita.

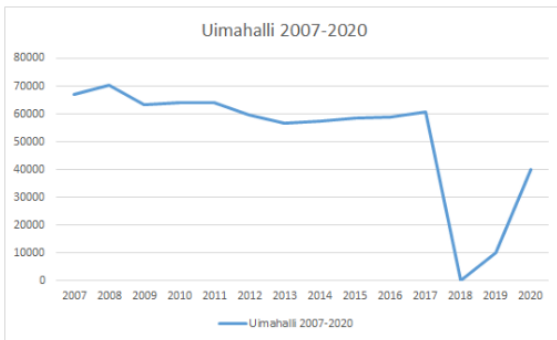
Tilastoja

Palloiluhallin kävijät 2015-2020

Kaaviosta on havaittavissa korona epidemian vaikutukset käyttäjien lukumäärän laskuna vuonna 2020.

Uimahallin kävijät 2015 - 2020

Uimahallin kävijämäärä on ollut vuosittain noin 60 000 henkilöä. Uimahallissa suoritettiin peruskorjaus vuonna 2018 - 2019 ja halli avattiin uudelleen yleisölle 18.11.2019. Vuonna 2020 halli oli ajoittain suljettu johtuen korona epidemian tuomista rajoituksista.

Liikuntatoimen järjestämät ryhmät

Korona epidemian vaikutukset näkyivät voimakkaasti myös liikuntatoimen järjestämissä ryhmissä. Käyntikerrat putosivat noin 50% normaalista toimintavuodesta. Toimintaa kuitenkin järjestiin rajoitukset huomioiden ja käyntikertoja kertyi 5 499. Säännöllinen liikunta edistää terveyttä ja hyvinvointia kaiken ikäisillä, mutta ikäihmisille se on erityisen tärkeää. Iäkkäiden ihmisten väliset erot liikkumisessa ovat suuria. Iäkkäiden liikkujien joukkoon mahtuu aktiivisia liikkujia, arkiliikkujia ja liikkumattomia. Haasteena on saada liikkumattomat henkilöt toiminnan pariin ja tässä suhteessa POSA:n kanssa suunnittelussa oleva yhteistyö liikunnan palveluketjun käynnistämiseksi on erityisen tärkeää.

Liikkumattomuuden hinta/asukas

Liikkumattomuuden hinta ja liikuntaneuvonta - intervention hyöty

Terveytensä kannalta riittävästi liikkuu 25% väestöstä – 54 656 asukasta Satakunnassa

Satakunnassa 218 624 asukasta Liikkumattomia 75 % eli 163 968 asukasta	*Liikkumattomuuden aiheuttamat terveydenhuollon kustannukset / vuosi 411 € / henkilö	**Liikkumattomuuden aiheuttamat kokonaiskustannukset, terveydenhuollon kustannukset ja mm. tuloveron menetykset / vuosi 1 548 € / henkilö	Intervention hinta / vuosi 315 € / henkilö	Intervention hyöty *67,4 milj.€ - 51,6 milj.€ **235,9 milj.€ - 51,6 milj.€
163 968	67,4 milj.€	235,9 milj.€	51,6 milj.€	*15,8 milj.€ 96 € / henkilö **184,3 milj.€ 1 035 € / henkilö

Lähde: Liikkumattomuuden lasku kasvaa – vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnan yhteiskunnalliset kustannukset, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2018 <https://tietokaytton.fi/julkaisu?pubid=25902>

Suhteutettuna Kankaanpään väkilukuun 12 789 asukasta liikkumattomia on 9591 (75%).

- Liikkumattomuuden aiheuttamat terveydenhuollon kustannukset / vuosi ovat 3,9 milj.€.

- Liikkumattomuuden aiheuttamat kokonaiskustannukset, terveydenhuollon kustannukset ja mm.tuloveron menetykset/vuosi ovat 14,8 milj.€.

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Lapset nuoret perheet

Ylipainon ja liikkumattomuuden ennaltaehkäisyyn on kiinnitettävä huomiota. Tavoitteena on, että kaikki lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivat heräävät kiinnittämään huomiota terveyttä edistäviin elintapoihin. Vahvistetaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen, kouluterveydenhuollon ja oppilaspuolueen toimintakonsepteja. Ruokailutottumukset (aampupala) sekä tarjottu päivittäinen koululounas jätetään liian usein nauttimatta kotona sekä kouluissa. Monipuolinen koululounas lisää arjen hyvinvointia. Tämä hejastuu myös ylipainon lisääntymisenä kaikissa ikäluokissa. Kouluruoan maistuvuutta voidaan lisätä ottamalla oppilaat mukaan kehittämistöimiin. Laajeneva harrastamisen Suomen malli lisää lasten ja nuorten harrastamismahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä; toiminta on käynnistynyt Kankaanpäässä pilottihankkeella keväällä 2021 ja laajeni syksyllä 2021 koskemaan kaikkia peruskouluja. Lapsille, nuorille ja perheille on taattava mahdollisuudet sekä kulttuurin ja taiteen harrastamiseen että kuluttamiseen varallisuusasemasta riippumatta. Tämä on suunnitteilla toteuttaa kaupungin yhteisessä kulttuurikasvatussuunnitelmassa. Edullisia ja ilmaisia osallistumismahdollisuuksia pitää lisätä ja ottaa käyttöön erilaisia aktivointimalleja. Ajanjakson kuluessa päätettiin museon pääsymaksuisista vapauttaa kaikki alle 18-vuotiaat ja parantaa siten museopalveluiden matalan kynnyksen saavutettavuutta. Taide ja kulttuuri on huomioitava myös hyvinvoinnin luojana sekä ehkäisevän ja ennakoivan työn näkökulmasta. Palveluita ja aktiviteetteja pitää tarjota myös maahanmuuttajille, erityisryhmille sekä lastensuojelun ja sosiaali- ja terveydenhuollon piirissä oleville

Työikäiset ja ikäihmiset

Työikäisille ja ikäihmisille on taattava mahdollisuus sekä harrastaa itse taidetta / kulttuuria tai osallistua aktiivisesti erilaisiin tilaisuuksiin. On tärkeää muistaa huomioida erityistä tukea tarvitsevat taide- ja kulttuuritarjonnan käyttäjät. Kankaanpäässä on kehitettävä toimintamalleja, joiden avulla vaikeassa elämäntilanteessa olevat kuntalaiset pääsevät maksutta tai alhaisella pääsymaksulla kulttuuritapahtumiin. Kankaanpää on hakemassa myös ikäinstituutin koordinoimaan "voimaa vahuutta hankeeseen", jossa tavoitteena on kotona asuvan, iäkkään väestön toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen ja elämänlaadun parantaminen tutkimustietoon perustuvan voima- ja tasapainoisaltöisen terveysliikunnan keinoin. Fyysisesti passiivinen elämäntapa on merkittävä taustatekijä keskeisille työ- ja toimintakyvyn vaikuttaville sairauksille. Liikkumattomuuden aiheuttamat terveydenhuollon suorat ja epäsuorat kustannukset Kankaanpäälle on arvioitu vähintään 3,9 miljoonan euron suuruisiksi. Liikunnallisesti aktiivisen elämäntavan edistäminen on kustannuksiltaan alhaisempaa kuin liikkumattomuuden aiheuttamat kustannukset yhteiskunnalle.

Liikunnallisesti aktiivisen elämäntavan rakenteet ovat montaa toimialaa koskeva kokonaisuus ja kattavat ihmisen koko elinkaaren odotusajasta vanhuspalveluihin. Sen tulee olla katkeamaton palveluketju lähtien liikkeelle odotusajan neuvolapalveluista saatavasta tiedosta ja ohjauksesta jatkuen aina vanhusten koti- ja palveluasumisen toimintakykyä ylläpitäviin liikuntapalveluihin. Se edellyttää kaikille ikäryhmille ja toimintakyvyiltään vaihteleville soveltuvia liikuntamahdollisuuksia ja -palveluja sekä päivittäisen hyöty- ja arkkiliikunnan mahdollistavia olosuhteita. Kuntien ja erityisesti liikuntatoimen tehtävä on yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta, sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja ja -olosuhteita. Tämän tavoitteen toteutumiseen tarvitaan eri toimialojen yhteistyötä sekä paikallisen, kuntien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Tavoitteena on kannustaa liikkumaan terveyden kannalta riittävästi. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen on osa terveys- ja hyvinvointipolitiikkaa. Liikunnan edistämistavoitteet sisältyvät liikuntalakiin. Sillä pyritään edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukemaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Liikunta on kunnan peruspalvelu. Kunnat ylläpitävät liikuntapaikkoja ja järjestävät liikuntapalveluja, tukevat kansalaistoimintaa liikuntaseuroissa ja -järjestöissä sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa. Valtakunnalliset liikunnan edistämishjelmat edistävät eri ikäryhmien liikunnallista elämäntapaa. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmalla edistetään varhaisvuosien liikuntaa ja Liikkuva koulu -ohjelmalla koulu- ja opiskeluaikien liikumista. Liikkuva aikuinen -ohjelman tavoitteena on vähän liikkuvan aikuisväestön liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Voimaa vanhuuteen -ohjelmassa lisätään ikääntyneiden ihmisten lihasvoimaa ja liikkumista. Kansallinen ikäihmisten liikuntaohjelma edistää eri vaiheissa olevien ikääntyneiden liikuntamahdollisuuksia.

Kunnissa huomioidaan liikunnallisen elämäntavan edellytysten vahvistaminen koko elämänkuluksessa. Yhdyskuntasuunnittelu liikunnallista elämäntapaa tukeviksi ja arkkiliikuntaa kannustaviksi. Vahvistamaan liikunta/elintapaneuvontaa osana sosiaali-terveys- ja liikuntatoimen välisenä yhteistyönä, jossa huomioidaan saumattoman palveluketjun rakentaminen ja matalan kynnyksen liikuntatoiminnan vahvistaminen.

Kuntien on huolehdittava, että kulttuurihyvinvointi on kirjattuna toiminta- ja taloussuunnitelmiin ja seurattava myöhemmin toiminnan toteutumista. Erityistä huomiota täytyy kohdistaa niihin ihmisiin ja ryhmiin, joiden taloudellinen, sosiaalinen tai terveydellinen elämäntilanne estää heitä käyttämästä kulttuuripalveluita. Lisäksi on tärkeää luoda mahdollisuuksia omaehtoiselle kulttuuri- ja taidetoiminnalle. Yksilöille ja ryhmille on osoitettava joko maksuttomia tai huokeita tiloja oman taiteen tekemiseen ja harrastamiseen. Taide ja kulttuuri on otettava huomioon kaupunki- ja rakennussuunnitelmia tehdessä ja mm. kaupunginmuseon tai vähintään sen näyttelytoimintojen tulevaisuuden sijoittamista kaupunkikeskustaan tulee edelleen edistää. Prosenttiperiaatteen mukaisesti tietty osa rakennushankkeiden rahoista käytetään taiteeseen.

Kulttuuriympäristöjä on jatkossakin syytä hyödyntää asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Myös kansalaiset on otettava mukaan suunnitteluun.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

Terveydenhuoltolain (1326/2010, § 12) mukaan kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laaditaan kerran valtuustokaudessa ja sitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointikertomus toimii hyödyllisenä työkaluna hyvinvointijohtamisen sekä kaupunkistrategian, toiminnan ja talouden suunnittelussa. Ottamalla mukaan oman toiminnan suunnitteluun hyvinvointikertomuksen antama tieto, esiin nousseet hyvinvointivajeet ja vahvuudet sekä hyvinvointisuunnitelma, voivat kaupungin eri toimialat, yhteistyötahot sekä kolmannen sektorin toimijat toteuttaa paremmin terveyden edistämisen toimia.

Kuntastrategian päivitystyössä on hyvä tarkastella kunnan hyvinvointikertomusta ja kuvausta asukkaiden hyvinvoinnin tilasta. Hyvinvointisuunnitelman painoalueissa tulee vastaavasti näkyä yhteys kuntastrategiaan. Kankaanpään kaupungin valitsema painopistealueita kannattaa lisäksi tarkastella suhteessa maakunnallisiin hyte-painoalueisiin ja kansalliseen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjaukseen.

Tilastotiedon ja muun analyysitiedon pohjalta Kankaanpäässä on tärkeää huomioida jatkotyössä seuraavat kokonaisuudet:

1. Osallisuus ja yksinäisyyden vähentäminen

- huomioidaan lasten ja nuorten mielipiteet
- mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajan toimintaan ja harrastamiseen
- kulttuuriosallisuus (ja kulttuurihyvinvointi)
- lisätään 3. ja 4. sektorin toimintamahdollisuuksia ja vapaita ryhmiä
- mahdollisuus oppia ja kehittää itseään kaikissa elämän vaiheissa
- tuetaan yhdenvertaista työelämään osallistumista

2. Itsestä huolehtiminen ja terveelliset elintavat

- ravitseminen, liikunta, lepo ja uni
- seksuaaliterveys
- suhde päihteisiin
- netti- ja rahapelaaminen

3. Turvallinen asuin- ja toimintaympäristö

- arjen turvallisuus (koti, koulu/työ, elinympäristö)
- arjen ihmissuhteet (mielenhyvinvointi, vuorovaikutus perheessä)

4. Hyte-prosessien vahvistaminen

- perusopetus, liikunta ja kuntajohto (TEA)
- ennaltaehkäisevän työtteen ja toimintojen (myös digi-) vahvistaminen (vanhemmuuden tuki, nuorten tukitoimet, elintapaohjaus, kotihoito ja omaishoito)
- yhdyspinnat ja monitoimijuus

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

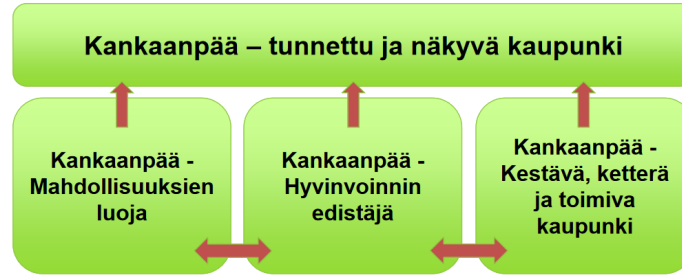
Suomessa aloittaa Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän lisäksi 21 hyvinvointialuetta, joista yksi on Satakunnan hyvinvointialue. Hyvinvointialueet muodostetaan pääosin nykyisen maakuntajaon pohjalta ja niiden hallinto perustuu suoraan edustukselliseen demokratiaan eli niillä on vaaleilla valittava aluevaltuusto.

Tavoitteena on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kehittäminen, josta hyötyy koko maakunta – satakuntalaiset asukkaat. Hyvinvointialue tulee palvelemaan kaikkia noin 219 000 satakuntalaista. Nykyisin sosiaali- ja terveystalouksista vastaavat satakuntalaiset kunnat. Tammikuussa 2023 sote-palveluista ja pelastustoimesta vastaa Satakunnan hyvinvointialue.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkossakin myös kuntien tehtävä, vaikka osa vastuusta siirtyy hyvinvointialueelle. Kunnat järjestävät jatkossakin esimerkiksi varhaiskasvatus-, opetus-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Kunnat ja hyvinvointialue tulevat tekemään tiivistä yhteistyötä, jotta esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointia voidaan tukea saumattomasti heidän arjessaan.

Kankaanpään kaupunginvaltuusto on 6.3.2017 pitämässä kokouksessaan hyväksynyt Kankaanpään kaupungin kaupunkistrategian vuoteen 2025. Kaupunkistrategiassa on kuntalain 37 §:n mukaisesti päätetty kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Strategiset, ohjaavat roolivalinnat vuoteen 2025 ovat seuraavat:

Strategiset, ohjaavat roolivalinnat vuoteen 2025

Kaupunkistrategiassa on määritelty kymmenen eri painopistealuetta sekä niiden tavoitteet sekä toimeenpanon/ohjelman. Painopistealueet ovat seuraavat:

1. Innovaatio- ja kehitystoiminta
2. Tulevaisuuden koulutusosaaminen
3. Matkailupotentiaali ja kuntamarkkinointi
4. Taide, liikunta ja aktiviteetit
5. Myönteinen yhteisöllisyys
6. Asukkaiden hyvinvointi
7. Kestävä kehitys
8. Tasapainoinen talous
9. Ketterä, yhteisökykyinen hallintamalli
10. Toimivat, terveet työyhteisöt

Kaupunkistrategian eri painopistealueet vaikuttavat kukin omalta osaltaan kuntalaisten hyvinvointiin. Nimenomaisesti kuitenkin kohta 6. asukkaiden hyvinvointi on sellainen, jossa asetetaan tavoitteet, joiden toimeenpanona laaditaan hyvinvointiohjelma. Tarkemmat tavoitteet asukkaiden hyvinvointiin on määritelty seuraavasti:

- Vaikuttamme siihen, että kuntalaisten vastuunotto omista elintavoista lisääntyy
- Ennaltaehkäisemme hyvinvointieroja ja syrjäytymistä
- Lisäämme yhteisöllisyys ja osallisuus -toimintaa, varmistamme hyvinvointi- ja turvallisuusosaamisen (lähipalvelut)
- Asuinalueiden aktiivointi taloudellisen ja materiaalsen tuen muodossa sekä asukkaiden kuuleminen
- Kevyen liikenteen kehittäminen ja infran kunnossapito
- Virikkeellisen ympäristön ylläpitäminen

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Opetustoimen laatukäsikirja

Esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma

Perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelma

Kankaanpään Yhteislyseon ja Honkajoen lukion opiskeluhoitosuunnitelma

Kankaanpään kaupungin ilmasto-ohjelma 2017 - 2025

Opetus- ja kulttuuriministeriön raportit

Lasten ja nuorten seudullinen hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2024.pdf

Lounais-Suomen alueen nuorten elinolokatsaus 2021.pdf

Työllisyyskatsaukset 2021 <https://www.ely-keskus.fi/ely-satakunta-tyollisyyskatsaukset#.VHQ5FNKsUVc>

Harrastamisen Suomen malli 2021-2022

Kulttuurikasvatussuunnitelma 2022-2025

Voimaa vanhuuteen hanke 2022->

Rajattomasti liikuntaa kumppanuusverkosto 2022->

Kaavoituskatsaus 2021 JA kaavoitusohjelma 2022 - 2024

Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2021 - 2024

6 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelmaan on valittu painopisteiden mukaisia kaupunkiyhteisiä toimenpiteitä sekä tietoon perustuen vaikuttavia toimenpiteitä kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelman rakentamisessa ja tavoitteiden sekä toimenpiteiden suunnittelussa on huomioitu laajasti yhdenvertaisuutta, ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja osallisuutta.

Sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueiden järjestettäväksi, mutta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla. Kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja maakunnan edellytys. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen vaatii, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka-, kulttuuri-, nuoriso-, kirjasto-, ja museopalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus.

Esteetön, turvallinen ja hyvinvointia edistävä asuin- ja elinympäristö

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Liikenneturvallisuuden parantaminen	Kaupungin liikenneturvallisuustyön koordinointi ja liikeenturvallisuusseuranta	Pohjois-Satakunnan liikenneturvallisuusryhmä Kankaanpään liikenneturvallisuusryhmä	
	Liikennekasvatuksen lisääminen	Kaupungin liikenneturvallisuusryhmä Palvelukeskukset ja sidosryhmät (mm. Liikenneturva, poliisi, ELY-keskus)	Henkilövahinkoihin johtaneiden onnettomuuksien määrä
	Liikenneturvallisuutta parantavat rakenteelliset toimenpiteet ja liikennejärjestelyt kuten uudet kevyen liikenteen väylät, korotetut suojatiet, hidasteet, saarekkeet sekä liittymä- ja ajokaistajärjestelyt	Kaupunkisuunnittelu/kaavoitus Rakennettu ympäristö / Kadut ja yleiset alueet	
	Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	Kaupunkisuunnittelu, Rakennettu ympäristö, Sivistyspalvelut / liikunta ja vapaa-aikapalvelut	
	Liikennemäärien ja nopeuksien seurantamittaukset (nopeusnäytöt) ja liikennekäytännön seuranta	Rakennettu ympäristö / kadut ja yleiset alueet	Nopeus- ja liikennemäärätilastot
	Koulujen saattoliikennejärjestelyjen kehittäminen	Kaupungin liikenneturvallisuusryhmä, Rakennettu ympäristö, Sivistyspalvelut / koulut	
	Esteettömyyden edistäminen	Luodaan esteettömiä liikkumismahdollisuuksia	Kaavoitus ja liikenneväylien ja yleisten alueiden suunnittelu
Esteettömyys ja turvallinen liikkuminen huomioidaan katu- ja yleisten alueiden suunnittelussa ja hankkeiden toteutuksessa.		Rakennettu ympäristö/kadut ja yleiset alueet Julkiset ja yksityiset rakennuttajat	
Katujen, kevyen liikenteen väylien ja yleisten alueiden kunto pyritään pitämään riittävän hyvällä tasolla.		Rakennettu ympäristö-tulosalue / Kadut ja yleiset alueet, Varsinais-Suomenelykeskus (valtion tiet) tiekunnat (yksityistiet)	
Otetaan huomioon ikäihmisten kokemukset, näkemykset, toiveet ja tarpeet		Kaupunkisuunnittelu/ Rakennettu ympäristö	
Huomioidaan esteettömyys, turvallisuus ja viihtyisyys liike-, toimitilojen ja asuntojen sekä asuin- ja muun kaupunkiympäristön suunnitteluvaiheessa		Kaupunkisuunnittelu, rakennettu ympäristö ja yksityiset ja julkiset rakennuttajat	

Rakennusten terveellisyys ja turvallisuus	Terveellisyys ja turvallisuus otetaan huomioon tilojen suunnittelussa, korjausten aikataulutuksessa ja kiinteistöjen ylläpidossa.	Rakennettu ympäristö / kaupungin rakennustoiminta ja kiinteistöhoito	
	Ennakoiva kiinteistöhoito	Rakennettu ympäristö/ Tilapalvelut	
	Jatkuva yhteistyö terveysvalvontaan, sisäilmastotyöryhmän säännöllinen toiminta.	Terveysvalvonta Palvelukeskukset	
	Rakennuksen on täytettävä kantavien rakenteiden lujuuden ja vakauden sekä paloturvallisuuden perusvaatimukset.	Rakennusvalvonta	Rakennuslupa
Lähiympäristö koetaan viihtyisänä ja terveellisenä	Virkistysalueiden verkoston eheyttäminen sekä huomioidaan leikki- ja lähiliikuntapaikkojen (ml. uimarannat) toteuttaminen asuinalueilla/Kaupunkisuunnittelu Valmisteluvaiheen vuorovaikutus: ympäristönsuojelun ja terveysvalvonnan osallistaminen	Kaupunkisuunnittelu	
	Ympäristöhäiriöiden (melu, värinä ja ilmansaasteet) huomioiminen uusien asuntoalueiden suunnittelussa sekä vaikutusten lieventäminen nykyisillä asuinalueilla/Kaupunkisuunnittelu Valmisteluvaiheen vuorovaikutus: ympäristönsuojelun ja terveysvalvonnan osallistaminen	Kaupunkisuunnittelu	
	Joukko liikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen suunnittelussa/Kaupunkisuunnittelu	Kaupunkisuunnittelu	
	Vesien ja pohjavesien suojeleminen / pohjavesien hyvän laadun säilyttäminen talousveden käytön turvaamiseksi sekä pinta ja pohjavesien suojeleminen yleisemmin Tietoisuuden lisääminen pohjavesialueilla toimittaessa	Terveysvalvonta, vesihuoltolaitos, kaavoitus, rakennusvalvonta, tekniset palvelut, sidosryhmät (mm. Puolustusvoimat, Metsähallitus)	
	Ilmasto-ohjelman 2017 - 2025 ja energiatehokkuussopimuksen tavoitteiden mukainen toiminta.	Tekniset palvelut ja muut palvelukeskukset, kaupungin ilmastotyöryhmä ja sidosryhmät	Raportointi ilmasto-ohjelman ja energiatehokkuussopimuksen mukaisesti.
	Viranomaisyhteistyön lisääminen kaikessa suunnittelussa.	Sosiaali- ja terveystoimi, palvelukeskukset, sidosryhmät	
	Taidekehän kehittäminen ja virikkeellisen kaupunkiympäristön laadun edistäminen	Sivistyspalvelut/Kaupungin museo, Tekniset palvelut Kaupunkisuunnittelu	prosenttitaidehankkeet, toteutetut toimenpiteet

	<p>Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvítettävä aiheutuvat ympäristövaikutukset mukaan lukien sosiaaliset vaikutukset.</p> <p>Rakentamisen ohjauksen tavoitteena on edistää hyvän ja käyttäjien tarpeita palvelevan terveellisen, turvallisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamista</p>	Kaavoitus	Yleis- ja asemakaavat
--	---	-----------	-----------------------

Terveelliset elintavat kansansairauksien ehkäisemiseksi

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvointia edistävien ruokailutottumusten tukeminen, erityisesti lapsilla ja nuorilla.	<p>Terveydenhuollon ravitsemusohjauksen tehostaminen oppilaitosyhteistyötä vahvistamalla.</p> <p>Ohjaus ja neuvonta, varhainen puuttuminen.</p>	Kaupungin ruokahuollosta vastaavat; varhaiskasvatus, koulut	<p>Kouluterveyskysely / kouluaterian syöminen TEAvisari: Perusopetus / Osallisuus / Oppilaiden ja huoltajien vaikutusmahdollisuudet: Kouluruokailun järjestäminen. TEAvisari: perusopetus / yhteiset käytännöt / oppilasruokailu / yhteinen käytäntö osallistumisen seurannasta</p> <p>Oppilasmäärällä painotettu prosenttiosuus kunnan kouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä</p> <p>Sotkanet info ind. 5317</p>
Liikunnallisuuden lisääntyminen kaikissa ikäryhmissä ja erityisesti vähän liikkuvien tavoittaminen ja liikkumiseen innostaminen	<p>Varhaiskasvatuksen liikuntaympäristöjen ja toimintakulttuurin kehittäminen (Liikkuva varhaiskasvatus-ohjelman mukainen toiminta), varhaiskasvatuksen henkilöstön kouluttaminen liikunnallisuuden tukemiseen.</p>	Varhaiskasvatus yt. LIIKU/liikuntapalvelut	Osallistumisen liikkuva varhaiskasvatushankkeeseen /hankkeen raportit
	<p>Perusopetuksen ja 2. asteen liikunnallisuuden edistämiseen tähtäävän toiminnan jatkaminen (Liikkuva koulu hankkeen toimintamallin jatkaminen mm.liikuntavälitunnit sekä harrastamisen Suomen mallin käynnistäminen kouluissa).</p>	Koulut, harrastamisen Suomen malli.	<p>Koulukohtainen vuosittainen raportointi liikkuva koulu -hankkeen toiminnan laadusta.</p> <p>Sotkanet info ind. 5316</p>
	<p>Ikääntyneiden toimintakyvyn tukeminen liikkumisen keinoin (Voimaa Vanhuuteen mentoriohjelman tuki)</p>	Liikuntapalvelut, sosiaali- ja terveydenhuolto, Voimaa vanhuuteen -vastuuhenkilö, vertaisohjaajat	Koulutettujen vertaisohjaajien määrä, toimintaan osallistuneiden henkilöiden määrä, toimintakerrat
	<p>Kunnan ja kunnan alueella toimivien järjestöjen ja seurojen tarjoamien liikuntamahdollisuuksien markkinoinnin tehostaminen</p>	Liikuntapalvelut (Kaupungin verkkosivut/sosiaalinen media), urheiluseurat	Kyselytutkimus joka 2. vuosi
	<p>Yleisen hyvinvointitietoisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistäviin valintoihin kannustaminen kaikissa ikäryhmissä. Erialaisten kampanjoiden yhdistäminen eri tapahtumiin (mm. kävely- ja kuntotestien järjestäminen).</p>	Hyvinvoinnin edistämisen tapahtumat (kuten Sydänviikko, Ehkäisevän päihdetyön viikko)	Järjestetyt tapahtumat/tapahtumiin osallistuneiden määrä.

	<p>Liikunnan palveluketjun käynnistäminen</p> <p>Terveydenhuollossa nimetty yhdyshenkilö liikunta-asioissa ja yhteys toimii hänen ja kunnan liikuntatoimen välillä.</p> <p>Liikuntapalvelut lähettävä taho: terveysasemat, työterveyshuolto</p> <p>Alkukartoitus: Liikuntaneuvola (lähetteen alkukartoitus, liikunnan suunnittelu, tilastointi, kontrollointi, liikuntapassi)</p> <p>Liikuntaneuvontaa toteuttava taho: Kunnanpalvelut, yksityiset palveluntarjoajat</p>	<p>Terveystoimi, neuvola, koulu- ja terveydenhuolto, liikuntatoimi, kolmas sektori, seurakunnat, yritykset</p>	<p>Liikuntaneuvonnan määrä, asiakastietojärjestelmät, TEAvisari</p>
	<p>Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen vanhempainillat hyvinvoinnin edistämisen teemoilla</p>	<p>Varhaiskasvatus, perusopetus</p>	<p>Hyvinvointiteemojen käsittely</p>
<p>Liikuntaneuvonnan vahvistaminen osana sosiaali- ja terveydenhuollon elintapaneuvontaa</p>	<p>Liikuntapalveluiden ja sosiaali- ja terveystoimen välistä yhteistyötä tehostetaan ja huolehditaan saumattoman palveluketjun rakentamisesta. Tietoisuutta palveluketjusta lisätään henkilöstölle. Eri ikäryhmien neuvonnan ja liikunnan erityispiirteistä järjestetään koulutusta. Hyte-kouluttamista tuetaan</p>	<p>Liikuntapalvelut, terveystoimi</p>	<p>Liikunta ja elintapaohjauksen seuranta</p>

Osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Lähipalveluiden turvaaminen	Lapsiperheiden riittävä resurssointi ml. kotiin annettavat palvelut	Vauva- ja pikkulapsiperhetyö, oppilas- ja opiskelijapsykologityö, oppilas- ja opiskelijalääkäripalvelu, puheterapia, lapsiperheiden kotipalvelu oppilashuolto	null
	Mahdollistetaan kaavoituksen avulla ikäihmisten asuminen lähellä palveluita.	Kaupunkisuunnittelu	Asemakaavat
Matala kynnyks puuttua syrjäytymiseen	Matalan kynnyksen palveluiden tarjoaminen	Etsivä nuorisotyö, Valtti-työpaja, sosiaalityö, seniorineuvola, oppilashuolto	Etsivän nuorisotyön ja Valtti-työpajan sosiaalisen vaikuttamisen mittari (Sovari).
	Moniammatillisen yhteistyön lisääminen, 3. sektorin mukaan ottaminen	Kaupungin ja sosiaali- ja terveystoimen eri toimijat, seurakunta, yhdistykset ja seurak	
Syrjimättömyys ja suvaitsevaisuus	Tiedottaminen, tietoisuuden lisääminen, muu asenteisiin vaikuttaminen.	Kaikki sosiaali- ja terveysalan toimijat.	
	Vähemmistöjen aktivointi		
Kuntalaisten mukaanotto palveluiden suunnitteluun	Kuulemiset, kyselyt		
Kunnassa toimii kunnanhallituksen tai kunnanvaltuuston asettama nuorisovaltuusto.	kunnanhallitus tai kunnanvaltuusto	Nuorisopalvelut	Toiminnan toteutuminen

Kunta tekee liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttäjille asiakaspalautekyselyjä vähintään joka toinen vuosi info ind. 5325	Kyselyjen laatiminen/liikuntapalvelut	Liikuntapalvelut	Toiminnan toteutuminen Kyllä/Ei
--	---------------------------------------	------------------	---------------------------------

Työ- ja toimintakyvyn tukeminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Nuorisotyöttömyyden ehkäisy	Nuorten kesätyöllistymisen tukeminen		
	Nuorisotyön yhteistyö perusopetuksen ja 2. asteen oppilaitosten kanssa (sisältäen tiedonsiirron nivelvaiheissa).	Kunnan etsivä nuorisotyö (yhteistyöpalaverit ja tiedotus)	
	Koulun (2. aste) keskeyttäneiden terveystarkastusten ja palveluohjauksen tehostaminen	Etsivä nuorisotyö pyrkii tavoittamaan kaikki 2. asteen opinnot keskeyttäneet nuoret, joista tulee Nuorisolain mukainen ilmoitus etsivään nuorisotyöhön. Etsivä nuorisotyöntekijä etsii nuoren kanssa yhdessä oikea-aikaiset ja sopivat palvelut tukemaan nuoren opinto- ja työllistymispolkua.	
Terveyttä tukevan ohjauksen, kuten liikuntaneuvonta lisääntyminen	Elintapaohjauksen lisääminen osana sosiaali- ja terveyspalvelujen ja liikuntapalveluiden toimintaa ja toimijoiden yhteistyötä (esim. Neuvokas perhe ja Voimaa vanhuuteen toiminta)	Neuvokas perhe - menetelmä, Voimaa vanhuuteen hanke VOIMAA VANHUUTEEN- liikuntaohjelman hyödyntäminen, liikuntapalvelut	Liikkumiskyvyn mittaukset kansainvälisesti hyväksytyin mittarein
	Elintapaohjauksen näkyväksi tekeminen viestintää tehostamalla	Sosiaali- ja terveystoimi, liikuntapalvelut	
Ikääntyneiden kaatumisten vähentäminen	Kaatumisriskin arvioinnin käyttöönotto riskiryhmän tunnistamiseen vastaanottokäynneillä ja muissa ikääntyneiden kohtaamisissa	Sosiaali- ja terveystoimi, seniorineuvolavastaanotot Sosiaali- ja terveystoimi, arvioinnit palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä	KaatumisSeula®- työkalujen Kaatumisvaaran arviointi-lomake ammattilaisille, itsearviointi (UKK-instituutti) Yksilöllisten vaaratekijöiden arviointi kaatumisvaaran suurentuessa
	Kaatumisen riskipaikkojen kartoittaminen kotihoidon asiakkailta	Sosiaali- ja terveystoimi, arvioinnit palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä	KaatumisSeula®- työkalujen Kaatumisvaaran arviointi-lomake ammattilaisille, itsearviointi. Yksilöllisten vaaratekijöiden arviointi kaatumisvaaran suurentuessa
	Esteettömyyden huomioiminen kaavoituksessa		

Päihteiden käytön ennaltaehkäisy sekä riippuvuuksien aiheuttamien haittojen vähentäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Päihteiden riskikäytön ja haittojen tunnistaminen. Varhaisen tuen tarjoaminen kaikille ikäryhmille	Puheeksiotto / mini-interventio laajalajaisesti kaikissa toimintaympäristöissä	Kaupunki poikkihallinnollisesti, Sote esimiehet, Satasaairaala, 3.sektori, Srk	Sote organisaatioiden päihteiden käytön ja mini-intervention kirjaamisessa toimenpidekoodit ovat käytössä

Kankaanpää - LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021 - 2025

Varhaisen puuttumisen toimintamallit nuorten päihteiden käyttöön otetaan systemaattisesti käyttöön koko Satakunnassa (Valomerkki-keskustelut ja omin jaloin menetelmä)	Toimintamallien käyttöönotto ja ammattilaisten kouluttaminen	Kaupunki ja sote-organisaatio	Toimintamalleja toteuttavien kuntien määrä sekä toimintamallien käytön seuranta vuosittain kuntien hyvinvointiraporttien kautta
Paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa (PAKKA) toteutetaan koko Satakunnassa	Ostokokeita tehdään joka toinen vuosi yhteistyössä oppilaistosten kanssa	Kunnat ja Satakunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto, 3.sektori	Toteutuneiden ostokokeiden määrä, kuntien vuosittainen hyvinvointiraportti
	Terassi- ja asiakasarviointien suorittaminen, joka toinen vuosi	Kunnat ja Satakunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto, 3.sektori	Toteutuneiden terassi- ja asiakasarviointien määrä, kuntien vuosittainen hyvinvointiraportti
	Päihdetilannekysely toteutetaan vuosittain kunnissa	Kunnat, Satakunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto	Kyselyn toteuttaminen ja tulosten hyödyntäminen
	Laaja-alaisen yhteistyön tekeminen eri viranomaisten kanssa	Kunnat, sosiaali- ja terveystoimi, poliisi, aluehallintovirasto, terveyden ja hyvinvoinnin laitos, pelastustoimi	Laaja-alainen yhteistyö toteutuu työryhmien ja tilaisuuksien kautta
	Terveysvalvonnan tupakkatuotteiden valvonta kaikissa myyntipisteissä		
Nuorten humalahakuinen juominen, nikotiinituotteiden käyttö, laittomien huumeiden kokeilu ja rahapelaaminen vähentyy	Varhaisen puuttumisen toimintamallien käyttäminen, Pakkatoimintamallin käyttö, päihdekasvatuksen kehittäminen, nuorten palveluiden kehittäminen, jalkautuvan työn kehittäminen ja lisääminen nuorten pariin, nuorten matala kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen ja taloudellinen tuki	Kunnat, Sote-esimiehet, sosiaalisetyhteisöt, kutytyöpaikat, harrastusyhteisöt ja järjestöt, Sata-sairaala, poliisi, Srk, anniskelu- ja elinkeinotoimijat, Aluehallintovirasto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, nuorisopalvelut	Kouluterveyskyselyn tulokset, päihdetilannekyselyn tulokset, ostokokeiden tulokset, anniskelu- ja elinkeinotoimijoiden omavalvonnan parantuminen, valomerkki-keskusteluiden ja omin jaloin menetelmien tilastointit
Työikäisten ja ikäihmisten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen vähentyy	Puheeksiotto / mini-interventio, Pakka-toimintamallin käyttö, matalan kynnyksen päihdeettömien tapahtumien ja toiminnan järjestäminen	Kunnat, Sote-esimiehet, sosiaalisetyhteisöt, kuten; työpaikat, harrastusyhteisöt ja järjestöt. Satasairaala, poliisi, 3. sektori, Satakunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto, Srk, Aluehallintovirasto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Sotkanet, Sote organisaatioiden päihteiden käytön ja mini-interventio kirjauksissa käytettävät toimenpitekoodit, hyvinvointikertomus/raportti
Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden ja yhteisöjen valintojen sekä sosiaali- ja terveyspolitiikan tueksi	Kuntalaisille välitetään tietoa alkoholin, tupakkatuotteiden, huumausaineiden ja rahapelaamisen haitoista ja riskeistä sekä niiden ehkäisemisen keinoista	Kunnat, Satakunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto, 3.sektori, Srk	Julkaisuiden ja tiedotteiden lukumäärä
Vanhemmuuden vahvistaminen	Perheen sisäisen vuovaikutushaasteiden tunnistaminen perheissä, joissa päihteiden riskikäyttöä	Kunnat, sote esimiehet, Satasairaala, 3.sektori, Srk	Kouluterveyskyselytulokset, Lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaiset palveluiden käyttö
	Puheeksiotto/mini-interventio	Kunnat, sote esimiehet, Satasairaala, 3. sektori, Srk	Sote organisaatioiden päihteiden käytön ja mini-intervention kirjaamisessa käytettävät toimenpitekoodit
	Päihdekuntoutuspalveluiden mahdollistuminen nuorille ja vanhemmille	Kunnat, sote esimiehet, 3. sektori	Päihdekuntoutuspalvelut on parantunut, Perhekuntoutus päihdeongelman perusteella ja päihdekuntoutus tilastotiedot kerätään tarkemmin.

	Vanhempien tiedon lisääminen päihteistä, sosiaalisesta mediasta, seksuaalisuudesta	Kunnat moniammatillisesti ja poikkialueellisesti, vanhempainyhdistykset, 3.sektori, Srk	Kouluterveyskysely
--	--	---	--------------------

Kulttuurihyvinvoinnin ja hyvän mielen terveyden edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Taiteen ja kulttuurin käyttö hoitotyössä ja kuntoutuksessa. Tasa-arvoiset mahdollisuudet saavuttaa taide- ja kulttuurikokemuksia.	Erialaisten stressiä lieventävien ja kuntoutumista edistävien menetelmien kehittäminen. Henkilöstökoulutus taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksista ja menetelmistä. Tarjotaan maksuttomia tai edullisia kulttuurin ja vapaa-ajan osallistumismahdollisuuksia.	Eri sote-organisaatioiden johto ja henkilökunta yhdessä potilasjärjestöjen, taide- ja kulttuuritoimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa.	Kuntien hyvinvointikertomukset. Sosiaali- ja sairaanhoidon sekä kuntien- ja kulttuuritoimien toimintasuunnitelmat Seurataan: Taiteen ja kulttuurin vaikuttavuutta, henkilökunnan työtyytyväisyyttä ja asiakkaiden palvelutyytyväisyyttä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toteutunut toiminta. Tea-viisari -tiedonkeruun tulokset.
Taiteen ja kulttuurin käyttö nuorten aikuisten elämän tukemisessa sekä etsivässä nuorisotyössä	TE- ja mielen terveyspalveluiden kanssa yhteistyössä toteutettava toiminta, jossa taide ja kulttuuri ovat välineinä oman elämän etsimisessä ja elämänhallinnan tukemisessa.	TE- ja mielen terveyspalveluiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä nuoriso- ja kulttuuri- palveluiden johto taide- ja kulttuurilaitokset ja kolmas sektori	Kuntien hyvinvointikertomukset, sote- ja TE-palveluiden sekä eri yhteistyökumppaneiden toimintasuunnitelmat. Seurataan: Kävijämääriä ja palvelutyytyväisyyttä sekä toiminnan vaikuttavuutta.
Taiteen ja kulttuurin käyttö sosiaali-, terveys- ja mielen terveysuhoon työssä	Tarvelähtöisten kulttuurihyvinvointipalveluiden kehittäminen. Taide- ja kulttuuripalveluiden tarjoaminen ihmisille ja ryhmille, jotka eivät jostain syystä pääse niiden lähelle. Taidetoiminta osana syrjäytymisen ehkäisyä. Sosiaali- ja terveyspuolen ihmisille tietoa ja koulutusta taide- ja kulttuuripalveluista ja niiden merkityksestä.	Eri instituutioiden yhteistyönä: Sosiaali-,sairaanhoidon, mielen terveyden, vankeinhoito- ja maa- hantajatyön johto ja henkilökunta yhteistyössä kulttuuri-, museo- ja kirjastopalveluiden sekä sivistys- ja nuoristotoimien sekä kolmannen sektorin kanssa	Kuntien hyvinvointikertomukset. Sosiaali- ja sairaanhoidon sekä kuntien sivistys- ja kulttuuritoimien toimintasuunnitelmat Seurataan: Toiminnan vaikuttavuutta ja laatua sekä osallistujien määrää.
Omaehtoisen taide- ja kulttuuritoiminnan kannustaminen ja tukeminen jokaiselle ikäkaudelle. Harrastusmahdollisuuksien takaaminen sekä matalan kynnyksen ko- keilujen mahdollistaminen	Ihmisillä oltava mahdollisuus saada olla sekä tekijöitä että kokijoita. Tilojen varmistaminen omaehtoiseen taide- ja kulttuuritoimintaan. Järjestetään erilaisia edullisia tai maksuttomia mahdollisuuksia harrastaa taidetta tai kulttuuria. Erilaisia kannustimia kulttuuripalveluihin hakeutumiseen, esim. Kulttuurikaverit, Aktiivipassi, Kimmokeranneke ja / tai Kaiku-kortti	Kaupungin hyvinvointiryhmä, kulttuuripalvelut, järjestöt yhteistyössä taidelaitosten, taidealan ammattilaisten ja kolmannen sektorin kanssa. Vapaaehtoistyö	Hyvinvointikertomus ja -raportit sekä vastuussa olevien eri yhteistyökumppaneiden toimintasuunnitelmat Seurataan: harrastustoiminnan toteutumista, tiloja ja niiden käyttömääriä sekä toiminnan laatua
Matalankynnyksen kohtaamispaikat lisääntyvät.	Uusien kohtaamispaikkojen perustaminen ja olemassaolevien vahvistaminen	Kaupunki, kolmas sektori, seurakunta, yritykset	Seuranta ja tilastointi; kaupungin ja muiden toimijoiden päätökset; ennakoarviointi.
Lapsistrategian toteutuminen, osallisuuden ja oppimisen osa-alue; lasten ja nuorten tasa-arvoinen ja yhdenmukainen oikeus kulttuuriin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön	Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen varhaiskasvatukseen, koulujen, kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelujen välisen paikallisen kulttuurikasvatuksen tueksi.	Sivistyspalvelut	Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaisen toiminnan toteutuminen. Kaupungin hyvinvointikertomus ja -raportit

Talous ja työllisyys

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
---------	----------------------------	-----------	-------------------

Kankaanpää - LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021 - 2025

Työllisyyden parantaminen	Yhteistyön tehostaminen eri tahojen (Sosiaali- ja terveystoimi, TE-toimisto, oppilaitokset, yritykset) kanssa. TYP-toiminta.	Elinkeinopalvelut, työllisyys - palvelukokonaisuus, hankerahoitus elinkeinoelämän kehittämiseen	Työttömyysaste
	Pitkäaikaistyöttömien aktivoiminen	Kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus	Työmarkkinatuen kuntaosuudet
Vahva toimijuus työllisyysasioissa TE-palvelut2024 -uudistuksessa	Osallistuminen ja vaikuttaminen muutosprosessissa ja valmistelutyössä	Johtoryhmä, sidosryhmät	

Tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti	Tunnetaan palvelujen kustannukset ja vaikuttavuus.	Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset	Toiminta- ja vuosikatteen kehitys. Palvelujen kustannusvertailut ja vaikuttavuuden arviointi.
	Henkilöstö-, talous-, materiaali- ja energioresurssien tehokas käyttö	Koko henkilöstö	
Investoinnit tehdään palvelutuotantoa tukevasti ja talouden tasapaino huomioiden	Investointien ja niiden rahoituksen ennakoiva suunnittelu.	Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset	Kaupungin lainakanta ja investointisuunnitelma
Kaupunkikonsemi toimii kustannustehokkaasti kaupungin palvelutuotantoa täydentäen	Palvelujen kustannusrakenteen seuraaminen ja rahoituksen hallinta.	Konsemijohto	Konsernin lainakanta/kumulatiivinen ylijäämä. Takausten määrä.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua: 14.03.2022

7 Suunnitelman laatijat

Laaja hyvinvointikertomus ja suunnitelma vuosille 2021-2025 on laadittu yhteistyössä kaupungin ja Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymän (jäj. POSA) viranhaltijoiden kanssa. Kertomuksen ja suunnitelman laadintaan ovat osallistuneet hallinto- ja henkilöstöjohtaja Anna Vanhahonko, asumispalvelupäällikkö (POSA) Tapani Santavirta, tekninen johtaja Marja Vaajasaari, rakennustarkastaja Ilkka Vainionpää sekä kulttuuri- ja nuorisokoordinaattori Ullamarja Kontiainen. Työryhmän puheenjohtajana toiminut sivistysjohtaja Heikki Kiviniemi ja sihteerinä hyvinvointi- ja liikuntakoordinaattori Ilari Köykkä.

8 Suunnitelman hyväksyminen

KULTVAP 20.01.2022 § 7

KHALL 07.03.2022 § 75

KVALT 14.03.2022 § 26

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua: 14.03.2022